

Veto

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 8, MAANDAG 12 NOVEMBER 1990

Coens wil toelatingsexamens

De minister heeft zijn diploma al

Er wordt de laatste maanden op het kabinet van onderwijsminister Coens naarstig gewerkt aan een nieuw dekreet over het universitaire onderwijs in Vlaanderen. Sinds vorige week is er eindelijk sprake van enige informatiedoorstroming naar de studenten toe. Niet dat de minister van plan lijkt enige inspraak te dulden van de studenten, maar men krijgt nu tenminste enig zicht op de plannen van de minister. Eén van de nieuwigheden waar de studenten alvast enig studiewerk rond kunnen verrichten, is de mogelijke invoering van een toelatingsproef tot het universitaire onderwijs. Coens schijnt er inderdaad ernstig over te denken de toegang tot een aantal studierichtingen afhankelijk te maken van een ingangsexamen. De universiteiten zouden dit examen zelf organiseren.

De meeste EG-landen passen op dit moment reeds een 'numerus clausus'- of 'numerus fixus'-systeem toe voor een aantal studierichtingen waar overbevolking dreigt. EG-studenten die in eigen land niet slagen in hun toelatingsproef zouden dan naar Vlaanderen afzakken om hier te studeren. Ze moeten hier immers geen toelatingsproef afleggen. Eén van de redenen die men doorgaans dan ook aanhaalt om een ingangsexamen te verantwoorden, is te vermijden dat de Vlaamse universiteiten door buitenlandse studenten overspoeld zouden worden, waarbij Vlaanderen voor hun subsidiëring zou opdraaien.

Een andere veelgehoorde reden is natuurlijk het altijd acute gebrek aan middelen om een aantal dichtbevolkte richtingen leefbaar te houden en een degelijke onderwijsverzekering te waarborgen. Het beperken van het aantal studenten is dan natuurlijk geen oplossing, maar een lapmiddel. Het getuigt ook niet van creativiteit of, wat pijnlijker is, van doorzicht of politieke moed.

Maar meest aangehaald is wel het optrekken van de slaagpercentages in de eerste kandidatuur. Daarbij verwijst

men graag naar de frustraties van die student die faalt in zijn studie. Een weinig geloofwaardige poging van de minister om zijn medeleven te betuigen met wat onze rektor in zijn openings toespraak bij het begin van het academiejaar - in het bijzijn van Coens - nog de 'noot-kanshebbers' noemde. De echte reden ligt voor de hand: elke student kost de gemeenschap handenvol geld, en een mislukte student betekent geldverspilling.

Vaak verwijst men in deze discussie naar de richting Toegepaste Wetenschappen, waar een ingangsexamen verplicht is. In deze richting ligt het slaagpercentage beduidend hoger dan het gemiddelde. Nochtans ligt het niet veel hoger dan bijvoorbeeld bij de landbouwingenieurs en behoorlijk lager dan bijvoorbeeld in de richtingen Geneeskunde en Klassieke filologie. De reden voor het hogere slaagpercentage in Toegepaste Wetenschappen moet waarschijnlijk eerder gezocht worden bij de kandidaat zelf, die gemotiveerd is voor zijn studie; anders begint hij niet aan het ingangsexamen.

Niet dat we racistisch willen zijn, maar voor Hollanders hebben we het nooit gehad. Onze Rode Duivels mogen tegen ieder land verliezen - zelfs tegen de hauteaine Duitsers, sport is nu eenmaal sport - als ze het maar van Oranje halen. Horen we nu dat er zeker honderdvijftig mannelijke Amsterdammers het Maagdenhuis zijn binnengetrokken. Kan je al voorstellen wat een gore toestand zich daar hebben afgespeeld. Goed dat ze allen buitengeflukt werden, daar op pagina 3.

Ook Veto's foto-team bestaat haast enkel uit Hollanders. Hokken ze natuurlijk nachten in onze Donkere Kamer - jongens en meisjes samen! - en geen mens die binnen mag zonder kloppen. Zeg nu zelf, wij Vlamingen worden van minder wantrouwig. Hollandse meisjes zijn trouwens te geëmancipeerd. Die nemen allemaal de pil op hun tiende, en in Amsterdam zogen de babys liever acid dan moedermelk. Neen, geef ons maar de Vlaamse meisjes, met heupen als wiegende zeeën, op p. 4.

Van toneel hebben ze boven de Moerdijk trouwens ook niet veel kaas gegeten. Allemaal experimentele nieuwlichterij, ja. Op de scène lopen vrijmoedige auteurs in hun blote reet (spreek uit: rijt) of zetten kabaretiers het publiek aan tot onanie. In de cinema toont en doet Sylvia Kristel alles (Willeke van Amelrooy gebruikt zelfs kolaflesjes) en Conny Vandenbosch zingt liedjes over tot 's middags in bed blijven liggen. Wij Vlamingen gaan tenminste kijken naar Caligula, op p. 9.

Merkt dat er geen enkele Nederlander een zoekertje heeft binnengebracht. Kan gewoon niet, want voor zoekertjes moet betaald worden: gemiddeld één piek en zeven cent. Trouwens, zo'n Hollandse zoekertjes komen niet in Veto. Bestaat niet. Stel je voor: "Jaap zkt gratis auto naar A'dam", of "Indische meisjes gezocht. Zw. Evert", of - nog erger - "LP van Elly te koop. Rikkert." Van p 11 blijven ze af.

AKTIE, KREK - De studenten landbouwwetenschappen van Leuven, Gent en Brussel brachten zondag in de vroege ochtend een bezoekje aan onderwijsminister Daniël Coens. De studenten wilden met hun actie hun ongenoegen uiten over de beslissing om nu ook in Antwerpen kandidaturen landbouwwetenschappen in te richten. Die beslissing kwam tot stand als onderdeel van een ongehoorde koehandel tussen de verschillende universitaire instellingen, zulen en regio's, en tegen het advies van onderwijsspecialisten in.

De landbouwwetenschappers weigeren zich neer te leggen bij een 'beleid' dat inderdaad meer oog heeft voor zullen en partikuliere belangen, dan voor het in stand houden van een degelijk en democratisch universitair onderwijs, dat gedragen wordt door fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. De motivatie die de minister geeft voor zijn beleid van universitaire expansie, gewaagt van

het verlagen van financiële en psychologische drempels tot het universitaire onderwijs, en van het bevorderen van het onderwijsnivo. Nochtans zou een fractie van de miljarden die nu worden uitgetrokken om een beleid van decentralisatie door te voeren, volstaan om via de verhoging en uitbreiding van de studiebeurzen de demokratisering van het onderwijs daadwerkelijk te bevorderen. Het versnipperen van de schaarse middelen maakt het bovendien onmogelijk om toonaangevend wetenschappelijk onderzoek te doen. De nefaste gevolgen op het door Coens beoogde onderwijsnivo zijn op lange termijn onvermijdelijk. Maar een lange termijnvisie is aan minister Coens niet echt besteed. Het is niet de eerste keer dat zijn maatregelen getuigen van enggeestig kompromisdenken en plat politiek opportunisme. Misschien wordt het tijd om een toegangsploef voor ministers in te voeren? Mét taaleksamen. (SW, Foto LBK)

Reorganisaties in Isol

Pintjes met een studentenkkaart?

In Leuven studeren jaarlijks om en bij de 1200 buitenlandse studenten. Om de belangen van die studenten te behartigen en om hen te integreren in het Leuvense studentenleven werd in 1973 de Internationale Studentenorganisatie Leuven (Isol) opgericht. Er kwam ook een ontmoetingsplaats, de Isol-bar. Momenteel heeft Isol, zoals de rest van de studentenbeweging, te kampen met een krap werkingsbudget, en is de bar verlieslatend. Om aan deze toestand het hoofd te bieden, wil de beheerraad van Isol een aantal reorganisaties doorvoeren. Op een welkomsreceptie vorige zaterdag kondigde Mesfin Genanan, voorzitter van Isol, meer activiteiten voor meer studenten aan. Daarnaast zouden de openingsuren van de bar veranderen, en werd er net als vier jaar geleden aan gedacht om in de bar enkel studenten toe te laten. De tappers waren het echter oneens, en er werd beslist deze week een nieuwe vergadering bijeen te roepen.

Dat de Isol-bar voor problemen zorgt is niet nieuw. De ontmoetingsplaats voor buitenlandse studenten is de laatste jaren bij vele Leuvense studenten en bij een aantal personeelsleden van de KU Leuven in diskrediet geraakt. Daardoor heeft Isol stilaan een slechte naam gekregen. Ondanks het feit dat Isol als organisatie heel wat activiteiten organiseert en een permanente open houding waar buitenlandse studenten met problemen terecht kunnen, associëren vele Leuvense studenten Isol immers nog

steeds met de Isol-bar.

De moeilijkheden met de bar begonnen in 1986, toen een aantal Ghanees politieke vluchtelingen in de bar een onderkomen zochten. De Ghanezen gedroegen zich niet altijd even beleefd, zodat de Isol-bar in een bijzonder negatief daglicht kwam te staan. Daarbij kwam nog dat de Leuvense politie er rond diezelfde tijd vruchteloos op zoek kwam naar drugs.

Isol reageerde hierop door in Veto een nogal ingrijpende en uitzonderlijke maat-

regel aan te kondigen. Voortaan zou de bar slechts toegankelijk zijn voor leden van Isol, KUL-studenten en personeel van de universiteit. Als achterpoortje kon nog een speciaal lidmaatschap verleend worden aan niet-studenten. Om er op toe te zien dat personen die buiten deze categorieën vallen de bar niet zouden betreden, zou er een controle door een aantal 'marshals' ingesteld worden. Theoretisch had zo'n drastische ingreep veel kunnen oplossen, maar praktisch liggen de zaken nogal moeilijk. Konstank controleren is immers ondoenbaar, en bezoekers buitengewoon voor ze herrie schoppen is onverantwoord. Bovendien is zo'n maatregel buitengewoon uitzonderlijk. In vergelijkbare lokalen als de fakbars, de Stuebar en de Alma is er immers ook geen dergelijke controle.

Beeldenstorm

De heisa die rond de zaak van de Ghanees vluchtelingen gemaakt werd, heeft de bar geen goed gedaan. Niet alleen vele Leuvense, maar ook een aantal buitenlandse studenten komen er, ondanks de lage prijzen, liever niet. Nog steeds doen er geruchten de ronde als zou de Isol-bar een plaats zijn waar veel illegale vluchtelingen verblijven en waar drugs gebruikt wordt. Die praatjes dateren echter van vier jaar geleden en zijn volkomen achterhaald. De problemen waarmee de bar momenteel te kampen heeft, doen zich volgens de tappers in zowat elk kafee voor. In de Isol-bar komen meer reguliere dan andere klanten. De tappers vonden de herinvoering van de controle-maatregel daarom ook wat vergezocht en hadden kritiek op het

vervolg op p.9

RODDEL - Veto ging de voorbije week weer onverdroten verder op zoek naar Vrouwen Aan De Unief. Emancipatie, weet u wel. Maar owee als je er een beetje vindt voor een interview. Ze weten niet van ophouden, de roddeltantes. Pag. 4. (Foto Hielke Grootendorst)

Nederlandse studenten in opstand

Het plan Ritzen

Het rommelt in de Nederlandse studentenwereld. De reden hiervoor is het bezuinigingsvoorstel van onderwijsminister Ritzen (CDA). In een rekordtempo kwam de Nederlandse Daniël Coens tot een overeenkomst met de universiteiten over zijn Hoofdlijnenplan. Dit plan heeft echter vergaande gevolgen voor de Nederlandse studenten, en juist zij werden bij de besprekingen buitenspel gezet. De analogie met Vlaamse toestanden is inderdaad merkwaardig.

Om te weten waar het precies om draait, vraagt het Nederlandse universitair systeem om wat toelichting. In de eerste plaats bestaat er het in België zo gevreesde *creditpuntenstelsel*. De studenten hoeven niet ieder jaar een vast aantal examens af te leggen om te kunnen overgaan, maar kunnen in zekere zin zelf bepalen wanneer ze over een vak geëksamineerd wensen te worden. Om af te studeren moet je een hoeveelheid kredietpunten behaald hebben.

derburen krijgen tijdens hun studietijd een basisbeurs, een soort studietoeloo: elke maand wordt hen een bedrag van ongeveer 11.500 frank uitbetaald. Daarmee moeten ze hun huur en de rest van hun levensonderhoud betalen. Het gros van de Nederlandse studenten woont immers zelfstandig, ze rennen dus niet ieder weekend naar hun mama toe. De huurprijzen in Nederland liggen wel beduidend hoger dan in België. Die basisbeurs wordt uitgekeerd gedurende een periode van maximaal zes jaar. Aangezien de situatie in de loop der jaren scheefgegroeid is, hebben de Nederlandse studenten die zes jaar ook wel echt nodig; de studiebelasting is anders veel te zwaar.

Wat wil minister Ritzen nu allemaal veranderen? Uit besparingsoverwegingen wil men de basisbeurs maar voor vier jaar meer uitkeren. Tegelijk wil men de studietijd verkorten tot vier jaar. Bovendien gaat er van het basisbeursbedrag ook zowat duizend frank per maand af. Het inschrijvingsgeld daarentegen zou met ruwweg tienduizend frank opgetrokken worden. Je kan je wel voorstellen dat wie financieel zo goed als onafhankelijk is van thuis, zoets niet meer kan beredderen.

Laks

Op zich is het terugbrengen van de studietoeloo tot 'normale' proporties nog zo gek niet. Maar bij het voorstel ontbreken begeleidende maatregelen. Je kan een vastgeroeste situatie niet zomaar van de ene op de andere dag veranderen. Doordat de studenten hun opleiding mochten 'rekken' tot maximaal zes jaar, en velen dat ook effectief deden, groeide het aantal vakken steeds aan, zodat men nu zijn studie onmogelijk nog kan afmaken op vier jaar tijd. Er dient dus gedacht aan studiedrukverlaging en rationalisatie van het programma - reductie in het aantal vakken -, maar daarover zwijgt Ritzen in alle talen. De Nederlandse studentenvakbonden vreten anderzins dat de studietoeloo-voorkorting een verlaging van de onderwijskwaliteit in de hand zal werken. Vooral dit aspect lijkt de studentenbevolking het meest te interesseren. Voor protest tegen de financiële achteruitgang zijn ze minder warm te maken.

Afgezien van deze maatregelen bepaalt het plan-Ritzen nog dat de student in het eerste jaar een bindend studieadvies moet krijgen. Wanneer dat negatief uitvalt, wordt je verplicht een andere studierichting te kiezen of, in het ergste geval, je hogere studies aan de unief stop te zetten. Dit lijkt verdacht veel op de dromen van sommige beleidsmensen aan de KU Leuven om mislukte eerste-

tenvertegenwoordigers van de LSVb zich niet alleen met het ijerig bijwonen van allerhande vergaderingen. Regelmatig worden er ook politieke studentenakties gevoerd, die flink wat respons krijgen van de studenten zelf. Bovendien zoekt en vindt LSVb regelmatig steun bij de universiteitsoverheden. Zowel de universiteitsraad van de Amsterdamse Vrije Universiteit en de Universiteit van Utrecht verwerpen het Hoofdlijnenakkoord. Het is niet uitgesloten dat er nog meer instellingen volgen.

Bij de eerste anti-Ritzen-actie zat het er al bovenarms op. In april bezette de LSVb de lokalen van de Informatiebank in Groningen. Volgens de Volkskrant zorgden de aktievoerders bovendien voor een heuse ravage in het gebouw. Het LSVb ontkent dit echter met klem. De Groningse officier van Justitie heeft weliswaar 32 aktievoerders gedagvaard, maar de beschuldiging luidt enkel 'lokaalvredebreuk'. Over baldadigheden wordt in het proces-verbaal niet gerept. Dit proces belet de LSVb echter niet om verder te protesteren. Vooral de studenten van

jaars na de proefexamens naar het Hobu te laten afvloeien.

Brijlant

Nico van Munster, studentendekaans aan de KU Nijmegen - te vergelijken met onze voorzitter studentenaangelegenheden - vindt zo'n bindend advies bijna onuitvoerbaar. Studenten kunnen in het eerste jaar vrij behoorlijk presteren, maar later in moeilijkheden komen, of omgekeerd. Slechte eerstejaars worden soms briljante wetenschappers. Volgens van Munster vraagt een zwaarwegend studieadvies trouwens om een uitstekende studiebegeleiding. Bij een dergelijk advies en een hogere studiebelasting door de verkorting van de studietoeloo, zullen meer studenten een beroep gaan doen op studentendekans en psychologen.

De onvrede van de Nederlandse studenten met de nieuwe maatregelen is volledig terecht. Zij worden als enige de dupe van de voorstellen. Aan diverse universiteiten wordt er dan ook sinds een paar maanden geageerd tegen het plan Ritzen. Vorige donderdag vond al een nationale betoging plaats in Den Haag. De eis om meer inspraak te krijgen, om meer betrokken te worden in wat alle studenten aangaat, is even logisch als de eis van de Vlaamse studenten met betrekking tot het dekret-Coens.

Bruno Leys

Eksamen

← vervolg van p.1

Ongetwijfeld schakelt een ingangsexamen ook mensen uit die bekwaam zijn om een studie aan te vatten en te voltooien. In feite brengt een ingangsexamen alleen de resultaten van een goede voorbereiding in rekening. Het is nog maar de vraag in welke mate het examen toelaat te oordelen over intelligentie of bekwaamheid van de student. Wie zich doodblokt voor het ingangsexamen en daarin slaagt, brengt daarom nog niet zijn eerste kandidatuur tot een goed einde.

Overigens spreekt het feit dat men er zich specifiek op gaat voorbereiden in het nadeel van ingangsexamens. Ten eerste komt de voorbereiding meestal neer op het massaal oplossen van een aantal typevragen die elk jaar terugkeren in min of meer dezelfde vorm. Leerlingen gaan zich meer bezighouden met het op voorhand memoriseren van vragen en antwoorden dan met het verwerven van inzicht in de materie. De voorbereiding komt vaak neer op 'klaarstomen'. Die leerlingen maken dan ook meer kans op slagen voor het ingangsexamen, wat daarom nog geen garantie is voor het slagen in eerste kandidatuur.

Soliede

De kwaliteit van deze voorbereiding en de begeleiding van de leerling verschilt van school tot school. Sommige leraars maken er een eenzaak van zoveel mogelijk leerlingen door het ingangsexamen te sluiten. Daarentegen zullen leerlingen zonder soliede basis al gauw aangewezen zijn op private begeleiding van repetitoren of van leraren die uit zijn uit op een bijverdiensel. Deze begeleiding is een dure grap. Alleen rijkeluis kinderen kunnen zich zoets permitteren. Democrativering van het onderwijs is dan ver te zoeken.

Een laatste bezwaar is de bedenking dat een universiteit die haar studentenaantallen te sterk ziet dalen, het nivo van het ingangsexamen kan laten dalen, wat leidt tot discriminatie van de ene generatie studenten ten opzichte van de andere. En wie bepaalt de moeilijkheidsgraad van de ingangsexamen?

Al met al is het schijnheilig te beweren dat men niet voldoende geld heeft voor het verzekeren van het onderwijs voor grote groepen, terwijl men blijkbaar op vrijwel willekeurige wijze wat geld aan het uitdelen is om stemmen te ronsselen in enkele 'bedreigde' regionen.

Victor Dries
Stef Wauters
Dirk Boeckx
Mieke Janssens

REDAKTIONNEEL

Coens & Ritzen

Het universitaire bestel komt opnieuw in beroering. Het protest heeft vandaag echter een ander karakter gekregen. In tegenstelling tot de onvrede van de jaren tachtig, komen de studenten van de Lage Landen ditmaal niet op straat tegen besparingen die hun regenten zouden willen doorvoeren. Zij zijn bekommerd om de intrinsieke waarde van het universitaire onderwijs.

Merkwaardig genoeg bedienen de ministers zich van een gelijkaardige argumentatie. Als Ritzen in Nederland de kwaliteit van het onderwijs wil verbeteren, dan is zijn Hoofdlijnenplan niet in de eerste plaats gekoncipieerd vanuit een besparingsoptiek. Ritzen zegt te vertrekken vanuit de bekommernis om de intrinsieke waarde van dat onderwijs op te kraken. Een eventuele besparing is natuurlijk altijd mooi meegenomen. Als Coens extra kandidaturen economie en een bijkomende richting landbouwwetenschappen gaat inrichten, dan zijn ook die maatvoertregelen allesbehalve besparingen. Integendeel, zij politieke kompromis zal de burger een flinke duit aan belastingen kosten. Coens heeft dan ook een heuse motivatie nodig, en moet zich dus voor het eerst sinds jaren bedienen van argumenten als 'demokratisering van het onderwijs' en 'tegenoetkoming aan rechtmatige eisen'.

Toch past het om de argumentatie van Coens en Ritzen te doorprikken, en hun maatregelen in een ruimer kader te situeren. Zij hebben gelijk als ze stellen dat de huidige coalities geïnteresseerd zijn in het onderwijs. Het gaat hier echter niet zozeer om didactische verbeteringen, laat staan om de demokratisering van het onderwijs, aspecten die de studenten belangrijk vinden. In onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt vandaag opnieuw geïnvesteerd vanuit een politiek-economische motivatie. Alle maatschappelijke drukingsgroepen - zowel vakbond als patronaat - zijn voorstander om het onderwijs een nieuwe injectie te geven. In het kader van de nieuwe Europese relance heeft deze sektor dan ook haar eigen plaats. Als de echte economische wedren met Japan en de VS begint, heeft onze Europese industrie dringend nood aan een nieuwe hoogwetenschappelijke stimulans. Dat werd tijdens de besparingen van de jaren tachtig verwaarloosd.

Er is vandaag een industrieel-wetenschappelijke inhaalbeweging nodig. Voor deze gigantische taak willen de ondernemingen niet graag zelf opdraaien, dus moet de gemeenschap haar spreekwoordelijke verantwoordelijkheid maar nemen. Daarom worden 'de kurrikula geaktualiseerd', daarom worden groepen als economie en landbouw (de scheikunde en bio-industrie) op hun wenken bediend, daarom werkt de CVP mee aan iets dat op het eerste zicht volledig tegen 'haar' KU Leuven ingaat. Europa wordt opnieuw competitief.

Dat het Coens niet te doen is om zijn geveinsde belangstelling voor de demokratisering, wordt nog het best aangetoond door zijn stiefmoederlijke behandeling van de sociale sectoren en het studiebeurzenstelsel. Door hieraan meer geld te besteden, zou hij met minder onkosten meer resultaat kunnen bereiken. Nieuwe fakulteiten kosten miljarden, hogere beurzen miljoenen. Dat Coens voor de eerste oplossing kiest, betekent dat de man eigenlijk iets anders beraamt.

Wij vermoeden dat hij in de lagere scholen, naast het obligate uurtje computer, verplicht *Duïls* wil invoeren. Binnen tien jaar, als de kinderen van nu hoger onderwijs zullen volgen en Herr Schmidt van Bayer AG zijn gastkollege komt geven, kunnen ze dan allemaal beter verstaan hoe het nieuwe Europese *Wirtschaftswunder* moet verdergezet worden.

Studietoeloo

Dit stelsel heeft geleid tot een studietoeloo-voorkorting. Gemiddeld doet de Nederlandse student vijf à zes jaar over zijn studie in plaats van de officiële vier jaar. Tot dusver waren de financiële implicaties daarvan nog draaglijk. Onze noor-

STUDENTEN IN HET MAAGDENHUIS

Nederlanders zo preken onze conservatieve moraalridders - leven in een *permissieve maatschappij*. Monokini, vrije liefde, sekshops in de Kalverstraat, het kan niet op. Idem dito voor het studentenprotest. Toen de Nederlandse studenten twee jaar geleden tegen de rationalisatieplannen van toenmalig onderwijsminister Deetman protesteerden, gingen ze trouwens demonstratief uit de kleren op het Binnenhof. "Deetman kleedt ons uit", zo luidde hun poedelnaakte slogan.

Minister Ritzen werd tot nu toe slechts gekonfronteerd met geklede studenten. Wat niet betekent dat onze Nederlandse collega's braaf blijven. In Nederland zijn de universiteits- en hogeschoolstudenten verenigd in de kombattieve Landelijke Studenten Vakbond (LSVb). In tegenstelling tot wat vandaag in Vlaanderen de heersende teneur lijkt te zijn, vermeien de studen-

Mia Wyns over vrouwenemancipatie

"De Belgische vrouw offert zich op voor het gezin"

Sinds een aantal weken probeert Veto een aantal aspecten van 'vrouwen en universiteit' op een rijtje te zetten. In onze mini-reeks werd duidelijk dat de emancipatie aan de universiteit - een vrouwelijke ondervertegenwoordiging bij de academici, te weinig meisjes in de 'hardere' richtingen, enzovoorts - geen geïsoleerd probleem is. De vraag naar meer vrouwenemancipatie aan de KU Leuven is slechts één van de vele uitingen van een problematiek die zich in de hele maatschappij stelt. Hoewel er in de wet geen discriminatie meer bestaat tussen de geslachten, zijn in de praktijk vrouwen nog vaak tweederangsburgers. Noch België, noch Vlaanderen kennen ook maar één vrouwelijke minister. Vrouwelijke krismanagers zijn even zeldzaam als vrouwelijke priesters: ze bestaan niet. Of het daarom tijd is voor een nieuwe aanval van Dolle Mina's? Arbeidsociologe Mia Wyns, verbonden aan het Hoger Instituut voor de Arbeid (Hiva), en lid van de Denkgroep "Vrouwen en Universiteit" zet voorzichtig de bakens uit waarlangs de nieuwe feministische beweging haar weg kan zoeken.

Veto: *Soms lijkt het erop dat vandaag de vrouwenemancipatie minder sterk tot uiting komt dan tijdens de jaren zeventig. Als groep lijken de vrouwen tot dusver weinig in de pap te kunnen brokken, alle Vrouwendagen en Nationale Vrouwendagen ten spijt.*

Wyns: «Tijdens de tweede Zomerweek die het Hiva organiseerde in samenwerking met de Kristelijke Arbeiders Vrouwenbeweging (KAV), hielden we een opiniepeiling onder de 1200 aanwezigen. Daaruit bleek dat het probleem bij uitstek van de Belgische vrouw is, dat ze zich veel opoffert voor haar gezin. Daar komt nog bij dat ze te weinig politieke macht heeft. Dat komt ondermeer omdat de psychologische weerstanden - het klassieke man- en vrouwbeeld - nog steeds sterk doorwegen. We zien nu bijvoorbeeld dat de tewerkstelling van vrouwen wel sterk is vooruitgegaan, maar dat er een aantal kwalitatieve items zijn blijven liggen. De arbeidsvoorwaarden en de combinatie van gezin en werk zijn hiervan de belangrijkste. Vrouwen hebben nog steeds een dubbele dagtaak. Dit belet vrouwen een beroepsloopbaan uit te bouwen die evenveel ontlooppunten biedt als die van mannen. Zeker binnen een deeltijdse job is dat onmogelijk.»

Veto: *Pleit u voor oplossingen in de trant van de 'Premie voor Vrouwen aan de Haard' om de gezinsarbeid te herwaarderen?*

Wyns: «Men moet zich op de eerste plaats goed bewust zijn van het karakter van de gezinsarbeid van vrouwen. Die is kuratief, verzorgend. Daarom zou een eerste maatregel erin kunnen bestaan dat de overheid beroepen uit de verzorgingssector zou opwaarderen: opvoeders, verpleegkundigen, welzijnswerkers. Eén van de beste middelen hiervoor is om die

natuurwetenschappen die om begrippen uit de fysica als 'kracht' te illustreren spontaan ook voorbeelden is gaan kiezen die aansluiten bij de leefwereld van vrouwen omdat er tenslotte ook meisjesstudenten in het auditorium aanwezig zijn. Dat is dan toch één van de beste resultaten van de Denkgroep, dat men binnen de universiteit vlugger gevoelig wordt voor deze problematiek.»

«Ik geloof ook alleen maar in zo'n oplossingen. Je mag je niet laten verleiden door de oude konflikt-idee, zonder dat er ook maar discussie mag zijn. Vandaag voor je geen maatschappelijke discussie meer in dezelfde terminologie als twintig jaar terug. Toen stelde men alles in tegenstellingen: mannen-vrouwen, studenten-professoren. Het gaat er niet om dat we allemaal hetzelfde werk moeten gaan doen, maar wel dat we dezelfde kansen krijgen.»

Veto: *Twintig jaar terug heeft de vrouwenbeweging wel enkele resultaten bereikt.*

Wyns: «Maar de hele maatschappelijke context is veranderd. Ik denk dat er tegenwoordig nog enorm veel moet gepraat worden. De vrouwen merken dikwijls dat hun zelfopoffering voor man en kinderen weinig grenzen heeft. Het is vaak zo dat er één van beiden het grootste gewicht draagt wat betreft gezin of kinderen, en de andere partner daar in verhouding betrekkelijk weinig hinder van ondervindt. Meestal zijn vrouwen het 'slachtoffer', en kunnen mannen hun carrière rustig verder uitbouwen.»

Koehandel

«Bovendien is het bijzonder moeilijk om enkele thema's naar voren te schuiven waar 'de vrouw' zou kunnen achterstaan. De tweede feministische golf heeft een verschillende impact gehad op de verschillende generaties. Iedere generatie heeft haar eigen interesses, zo bleek ook op de Zomerweek. We vroegen naar wat de vrouwen het meest bezighield. Men kon kiezen tussen persoonlijke aangelegenheden - waar gezin onder ressorteert - en de vrees voor een nieuwe wereldoorlog, een thema dat sinds het Golfoorlog erg akuta is geworden. Wel, de oudere generatie, de vrouwen boven de vijftig, stipten meestal de tweede keuze aan.»

«Jonge vrouwen kozen dan eerder onderwerpen die in de sociale en persoonlijke sfeer lagen. Nu, zij hebben ook nooit een oorlog meegemaakt. Volgens mij kan er zich een interessante dynamiek ontwikkelen tussen de generaties

van vrouwen. Vandaar dat de moederdochter relatie zo belangrijk is: zij kunnen hun dochters stimuleren om hun kansen ten volle te benutten. Kansen die zij niet hadden omwille van de opgelegde rol in het gezin.»

Veto: *Kan je stellen dat de huidige generatie meer carrièrericht is, en dat dat ook zijn impact heeft op de vrouwenbeweging, en op de topics waar men mee bezig is?*

Wyns: «Carrière, ja, maar dan in de zin van een carrière die op een paar jaar tijd voltooid moet zijn. Men kan evengoed stellen dat men vroeger dikwijls ook carrièrericht was, maar dat de mensen toen aanvaardden dat ze er twintig jaar en langer over moesten doen om de top te bereiken. Vandaag brengt de nieuwe generatie dat niet meer op. Als jongeren tegenwoordig op eigen benen komen te staan, willen zij dikwijls het nivo van welstand aanhouden dat zij vroeger bij hun ouders kenden. Die hadden daarvoor echter wel jarenlang moeten werken. De verwachte levensstandaard ligt bij een bepaalde sociale groep inderdaad enorm hoog.»

Meisjes moeten hun verantwoordelijkheid eens leren opnemen. Er bestaat steeds de mogelijkheid om een prof te interpellieren als hij zijn eksposé houdt.

(Foto Renaat Schrooten)

«Dat contrasteert dan weer sterk met de verwachtingen van mensen die lager op de sociale ladder staan. Dat hoge welvaartsniveau is niet aan hen besteed, maar worden hiermee natuurlijk wel gekonfronteerd, ondermeer door de reclame. Zo'n toestand leidt natuurlijk tot extremistische reacties. Kijk naar Antwerpen, naar Borgerhout. Veel mensen die ginds wonen, kunnen nooit die geëvoerde welstand bereiken, maar zien dan migranten in een Mercedes rondrijden. Zo iets steekt natuurlijk de ogen uit, en zij stemmen in die buurt op extreem-rechts. Bij de Vlaams-Blok stemmers zitten ook heel wat vrouwen. Veel vrouwen werken met nepstatuten of in een regime van deeltijdse arbeid. Daar zijn veel redenen voor aan te halen, ondermeer de gezinslast. Na een echtscheiding kunnen zo'n vrouwen dan in serieuze financiële problemen komen. Automatisch zetten zij zich af tegen de meer welvarende migranten, in wie zij een zondebok voor de eigen problemen zoeken. Dat is natuurlijk één van de sociale problemen van de vrouwenemancipatie.»

Veto: *Men klaagt er dikwijls over dat de eisen van de vrouwenbeweging niet door hard cijfermateriaal ondersteund worden. Het Hiva heeft nu net als taak om de problematiek van de Kristelijke Arbeidersbeweging wetenschappelijk te ondersteunen. Wordt de vrouwenproblematiek niet dikwijls weggedruimd door*

andere doelgroepen, zoals nu die van de oudere werknemers?

Wyns: «Je moet al die aspecten niet zozeer in tegenstelling met elkaar zien. Het is niet omdat een onderzoek niet specifiek onder de noemer 'Vrouwenstudies' valt, dat er ook geen onderzoek gebeurt naar thema's die ook voor vrouwen belangrijk kunnen zijn. In veel Hiva-onderzoeken - neem bijvoorbeeld de recente studies naar deeltijds werken - wordt een belangrijke plaats gereserveerd voor de vrouwenproblematiek.»

«Toch moet ik met spijt vaststellen dat het Hiva niet toekomt aan sommige noodzakelijke onderzoeken in verband met de specifieke situatie van de vrouw op de arbeidsmarkt. De reden hiervoor is de zwakke positie van de vrouw in de vakbond. Zo was er een dringende vraag van vrouwelijke vrachtwagenchauffeurs. Zij vroegen of enkele problemen in verband met hun werk onderzocht kunnen worden. Zij vonden de weg naar de vakbonden niet. Maar de vrouwen namen die verwaarlozing niet, en richtten buiten de vakbond om een eigen belangengroep op. Op korte tijd telde die

zeventig leden.»

«Dit fenomeen gaf geen aanleiding tot een groots onderzoek. Toch konden we bekomen dat er een tesis over werd gemaakt aan de afdeling Arbeidsociologie van de KU Leuven. Wat de arbeidsproblematiek van vrouwen betreft, zie ik dat er een meer explorerende onderzoeksaanpak nodig is, en meer kwalitatieve onderzoeksmethoden. Het klakkeloos overnemen van de 'traditionele thema's' uit vrouwenstudies zoals die in de jaren '70 groeide zijn, onder andere in Nederland, brengt niet altijd aarde aan de dijk.»

«Om terug te komen op de oudere werknemers: ik zie wel een gemeenschappelijk belang tussen de vrouwelijke en de oudere werknemers. De problemen van die oudere werknemers worden bepaald door de hoge arbeidsbelasting en de stress. De arbeidsorganisatie steunt in onze samenleving op de arbeidskracht van de jongeren tussen 20 en 30 jaar. Dat is onhoudbaar. Het is precies die periode die belangrijk is voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van partnerschap tussen mannen en vrouwen. Wanneer jongeren niet snel het huidige arbeidsbestaan gaan in vraag stellen dan missen we volgens mij een kans voor betere arbeidsvoorwaarden en meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen.»

VROUWEN, WAT TE DOEN? (2)

Dat vrouwen traditioneel weigerachtig staan tegenover een actief engagement blijkt zowel in een ruim maatschappelijk perspectief als binnen de studentenbeweging. In verschillende presidentie is de ondervertegenwoordiging van vrouwen immers schrijnend. Voor velen is het duidelijk dat vrouwen minder gemotiveerd zijn om zich met de studentenbeweging te bemoeien. De vraag dient echter gesteld te worden in hoeverre vrouwen te kampen hebben met een seksistische traditie. Om daarop een antwoord te bieden riepen een paar studentinnen op vrijdag 26 oktober een eigen werkgroep in het leven. Er werd beslist om in samenwerking met een paar sociologen een onderzoek te doen naar de achtergronden bij het gebrek aan vrouwelijk engagement in de kringwerking.

Op 6 november kwamen de werk-

groep voor de tweede keer samen, ditmaal in het gezelschap van twee sociologen. Om een grondiger inzicht te krijgen in de problematiek, is de nieuwe werkgroep van plan een enquête te organiseren onder het vrouwelijke deel van de Leuvense studentenbevolking. Daartoe stelden de sociologen voor om een aantal diepteinterviews te doen met studentinnen uit verschillende richtingen. Het voordeel van die aanpak is dat er snel kan gewerkt worden. Tegen december zouden er reeds resultaten moeten geboekt zijn. Tegen die tijd houdt de denkgroep 'Vrouwen en Universiteit', die vorig jaar aan de KU Leuven opgericht werd, immers een studentensessie. De informatie uit de diepteinterviews kan bovendien van nut zijn bij het opstellen van vragenlijsten om op langere termijn een enquête op ruimere schaal te organiseren.

Aan het initiatief van de nieuwe werkgroep hebben momenteel reeds Agnes De Munter, voorzitter van de denkgroep 'Vrouwen en Universiteit' en Mia Wyns hun medewerking toegezegd. De bedoeling is om de groep uit te breiden en een discussie over vrouwen en universiteit bij de studenten op gang te brengen. Daartoe werd er reeds contact opgenomen met Sociale Raad, waar er op de volgende algemene vergadering een voorstel ter sprake komt om de werkgroep vrouw en unief als onderdeel van Sora op te nemen. Via die weg zou de problematiek via kringverteenwoordigers in de kringen kunnen besproken worden.

Wie geïnteresseerd is om mee te werken aan de werkgroep kan terecht op de vergadering van maandag 26 november. Om 17.00 u. in de 'Mei' erstraat 5.

(KH)

Krista Demey
Walter Pauji
Rij Vandermaesen

Grote Zalen gezocht

Verhuur je kot voor een avond

Na het sluiten van de Manhattan, de Stella en de Philips-zaal voor het studentenpubliek hebben de grote kringen het moeilijk om hun massa-TD's te organiseren. Ekonomika ging op verplaatsing fuiven in Aarschot en het VRG nodigde ten dans in een industriegebouw in Linden. Zonder moeilijkheden is dat allemaal niet verlopen. Ofwel zag men de winstmarges slinken, ofwel had men te kampen met allerlei praktische problemen. Bovendien lag de opkomst van de studenten, hoewel die nog vrij behoorlijk was, toch minder hoog dan tijdens de voorgaande jaren.

Traditioneel vormen de massa-TD's voor de grote kringen een belangrijke bron van inkomsten. Een groot deel van hun werking wordt er immers door gefinancierd. Of beter: werd erdoor gefinancierd. Ekonomika bijvoorbeeld, werd door het Aarschot-avontuur met aanzienlijke bijkomende kosten gekonfronteerd - tien bussen inleggen is niet niks - zodat er van winst nog nauwelijks sprake was. "Wij zien een winstpost verloren gaan," aldus de ekonomen. Men is in de Dekenstraat dan ook op zoek naar alternatieven.

VRG ging zijn heil zoeken in Linden, waar het de ontspanningsruimte van een industriële onderneming op de kop had weten te tikken. Ook die oplossing bleek ver van ideaal, maar dan wel om andere redenen dan bij Ekonomika. Op financieel vlak was de eerste grote VRG-TD "voordelig en geslaagd", maar praktisch heeft men de grootste moeite gehad om het hele zaakje vlot te laten verlopen. De dag voor de fuif moesten de mannen van het VRG een houten vloer aanbrengen, om de aanwezige vloerbekleding te beschermen, en die moest er's ochtends na de fuif meteen weer uit. Er bestaan leukere dingen om je kater te bestrijden.

VTK, nog zo een kolos, zat voor de eerste TD van de ingenieurs in de Scalini, een naar VTK-maatstaven eerder bescheiden zaal. De opkomst was niet overweldigend maar dat zou te wijten zijn aan een zekere oververzadiging op de TD-markt, aldus VTK. Men ziet het daar blijkbaar toch nog goed zitten want voor de volgende TD's wil men terug naar grotere toestanden, denk

aan de Manhattan-periode.

Ondanks de moeilijkheden om grote zalen te vinden, doen de praesidia een inspanning om hun massa-TD's te laten doorgaan. Ekonomika heeft een tijdje met het idee gespeeld om een aantal manifestaties in de fruitveiling van Leuven te organiseren, en er zou zelfs sprake zijn van een mega-TD in Vorst-Nationaal, zo vernamen we bij VTK. Die zou dan georganiseerd moeten worden door een aantal grote kringen samen. Alleen al het idee: zesduizend studenten, aangevoerd met een vloot bussen, die staan rond te dralen in Vorst met een bekertje Stella in de hand. VRG zou al feestelijk bedankt hebben. Zij beweren in de eerste plaats hun eigen mensen een leuke fuif te willen bezorgen.

Politiekontrolle

De vraag is inderdaad in hoeverre zo'n mammoetfeestiviteiten nog leuke feestjes zijn. Zonder twijfel hebben ze vanuit financieel oogpunt voor de kringen wel degelijk hun nut. Over de zin ervan als ontspanningsactiviteit valt wel te discussiëren. Toch blijkt nog steeds een groot aantal studenten de weg naar massa-TD's te vinden. Natuurlijk hebben de kringen het recht daar op in te spelen.

Ook voor de jaarlijkse klassiekers zitten de kringen met de handen in het haar. Ekonomika is op zoek naar een zaal voor haar smartlappen-TD en Landbouwkring zoekt een onderkomen voor het song-festival. Sinds VTM de Manhattan heeft ingepalmd, heeft men het geprobeerd met een tent aan het

Sportkot, maar onder andere wegens klachten over lawaaihinder kan dat dit jaar ook niet meer.

Het is duidelijk dat de huidige toestand handige jongens aantrekken die een gat in de markt ruiken. Anderzijds zijn er ook zaaleigenaars die hun zaal niet aan studenten wenssen te verhuren. Zo opent er in het shopping-center in de Diestestraat een nieuwe zaal waarvan de eigenaar uitdrukkelijk vermeldt dat deze zaal niet te huur is voor TD's georganiseerd voor een studentenpubliek. Een kwestie van zijn reputatie niet te verliezen voor meer 'eerbare' festiviteiten. Gala-bals, bijvoorbeeld, daar wil hij wel aan meedoen.

Op het vlak van de middelgrote en kleinere zalen is er niet zoveel veranderd, tenzij natuurlijk dat deze beter dan ooit bezet zijn. Niet alleen zijn hier de kleinere kringen en organisaties klant, maar bovendien komen daar ook nog de grotere kringen bij die, bij gebrek aan beter, fuiven in deze zalen organiseren.

Een aantal zalen speelt mooi op deze trend in en dat gebeurt zeker niet in het voordeel van kleinere organisaties en kringen. Bij de Thierbrau op de Tervuursevest krijgen grote kringen een reductie tot 40% op de huur van de zaal. Kleinere kringen of organisatoren kunnen hier enkel van genieten als een grote kring wil meedoen of garant wil staan. Hierdoor worden kleinere kringen niet alleen gekonfronteerd met fel gestegen prijzen, ze worden ook nog eens extra financieel benadeeld door de gestelde voorwaarden. Bovendien wil de Thierbrau zeker zijn van 250 man. Minder zou voor slechte publiciteit zorgen.

Duidelijk is dat een nieuwe grote zaal in Leuven welkom zou zijn. Het eventueel zou weer hersteld worden en dat

zou kringen en andere organisatoren zeker ten goede komen. Een mogelijke oplossing kan de nieuwe 'evenementenhall' van de stad Leuven zijn. Die zou er nu toch komen, en als het wat meezit kunnen de studenten daar gebruik van maken voor hun 'ontspanningsactiviteiten'.

Renaat Schrooten

Safe

Van maandag 12 tot vrijdag 16 november organiseert de dienst Studentenvoorzieningen, samen met de dienst Veiligheid, het UP en de Alma een projectweek rond "Veilig en Milieubewust leven op kot". Een tentoonstelling trekt de Alma's rond, er is een permanente infostand in het Van Dalekollege, Naamsestraat 80, en de Universitaire Parochie laat ons lachen met het ludieke "Zakboekje voor de milieuONbewuste student". De mensen van Veto dragen ook hun steentje bij: wij beloven plechtig ons kot eens op te ruimen.

De laatste Veto-fuif was een waarlijk succes. In de gloednieuwe feestzaal in Eigenbilzen, die ons door een van onze hoofdsponsors ter beschikking werd gesteld, vierden we tot een stuk in de voormiddag onze geslaagde putch in de 's Meiersstraat.

(Foto archief)

Power to the Student

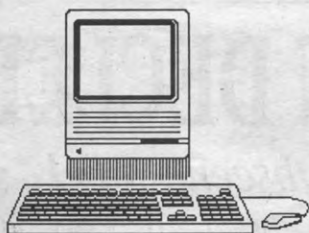
Macintosh Classic

(2 Mb RAM, 1,44 Mb Disc Drive, 40 Mb Hard Disc;
met Toetsenbord, muis, HyperCard)

56.500 BF BTW inbegrepen

(kan ook met afbetaling)

Apple Education Center Leuven
Naamsesteenweg 9
3052 Blanden

Kom ook eens langs in de Tik en Printshop, Naamsestraat 98 te Leuven

Klapstuk revisited

Ariejan Korteweg in Achterland

"Een kunstwerk is als een schiereiland. De toeschouwer bereikt het van over zee; hij legt aan, heeft een voorgeschreven tijd ter beschikking om rond te kijken en vertrekt weer. Van het grote achterland dat de choreograaf doorkruiste om diezelfde plek te bereiken, heeft hij doorgaans geen weet." Ariejan Korteweg gebruikt dit beeld als kader voor de openbare gesprekken die hij vorig jaar tijdens Klapstuk 89 met choreografen, dansers en teatermakers had. Op initiatief van Klapstuk verwerkte Korteweg, die in Nederland hoofdredacteur is van het dansmaandblad *Notes*, de gesprekken tot een boekje, *Achterland*.

Korteweg heeft het in zijn inleiding uitvoerig over het bestaansrecht van zijn boekje. "Een kunstwerk," schrijft hij, "dient eerst en vooral voor zichzelf te spreken en daaraan genoeg te hebben. Kunst die uitleg nodig heeft, op omvangrijke tekstboekjes leunt of het moet hebben van wat men te weten komt over de mens achter de kunstenaar, dient met argwaan tegemoet te worden getreden." Daartegenover staat dat een kunstwerk niet in een isolement ontstaat. Korteweg noemt het "een gesublimeerde autobiografie die altijd een directe relatie onderhoudt met de tijd waarin het tot stand is gekomen." En iets verderop luidt het dat gesprekken daaromtrent "de kunstenaar confronteren met wat hij gemaakt heeft en vooral met wat dat bij de toeschouwer aanricht".

Het was dus niet de bedoeling een informele babbel te krijgen met "stellige uitspraken en liever niet te veel twijfel", zoals maar al te vaak het geval is in dagbladen, radio en televisie. Wel wou men het inzicht van de toeschouwers vergroten, door een stukje van het 'achterland' van de kunstenaar in kaart te brengen. In dat achterland vind je alles wat er toe geleid heeft dat precies die voorstelling uit de bus is gekomen.

Korteweg vermoedt dat wat een kijker zelf naar de voorstelling meebrengt (zijn ervaringen, zijn stemming, zijn ontvankelijkheid van het moment) bij dans van meer gewicht is dan bij andere kunsten. Wij vinden dat op zijn minst een vreemd vermoeden, maar Korteweg gaat er niet op in. Waarom zou je eigen 'lading' bij het bekijken van dans belangrijker zijn dan bij het lezen van een gedicht?

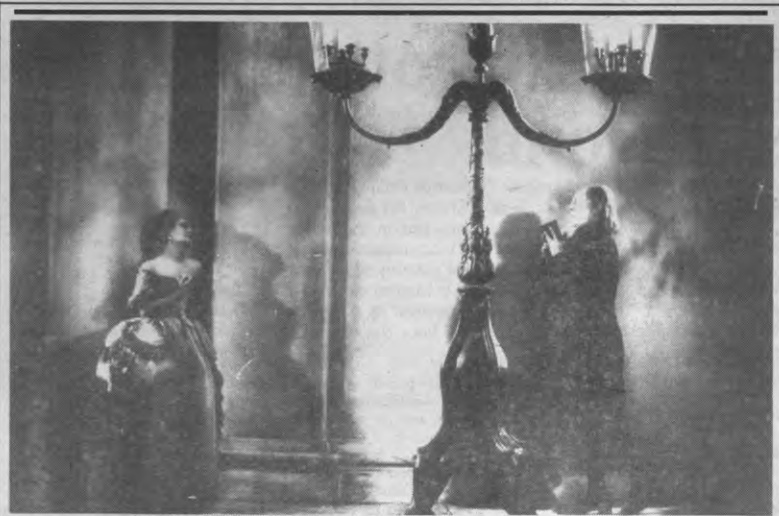
Tijdens Klapstuk 89 is nogal wat te doen geweest rond de opstelling van directeur Bruno Verbergt tegenover zijn programmatie. Hij gaf zelf geen lijn aan,

maar probeerde met een trits bijvoeglijke naamwoorden als "authentiek, intelligent, subtiel, eerlijk, sterk en mooi" een noemer te vinden. Daartegenover plaatst Korteweg het lijstje "onschuldig, harmonieus, onderzoekend, traag, sober, utopisch". Daarnaast, en dat heeft Verbergt indertijd ook gezegd, toonde het Klapstuk een aantal voorstellingen waar dans raakte aan of gekombineerd werd met of zelfs overging in andere kunsten. Zo waren bijvoorbeeld *Het heengaan* en *Witgenstein Incorporated* eigenlijk meer teaterstukken, en toonde *O boom* weinig dans, maar wel veel beeldende kunst.

Het "meest opmerkelijke inzicht" evenwel, dat deze gesprekken Korteweg hebben opgeleverd, is dat de kunstenaars een afkeer hebben gekregen van het benadrukken van hun virtuositeit: "Beheersing van het vak is in de hedendaagse dans een gegeven dat volledig ondergeschikt is gemaakt aan de persoonlijke uiting". Hopelijk leidt dat niet tot een opvatting over dans die stelt dat het vak helemaal niet meer beheerst hoeft te worden, zolang er maar 'uiting' is.

Bieden de verzamelde gesprekken met de choreografen nu een verhelderende kijk op hun achterland? Echt veel is er eigenlijk niet uit de bus gekomen. Algemeen kun je stellen dat de (be-)werkte interviews altijd te kort zijn, dat de vragen nodeloos ingewikkeld zijn, en dat daarop antwoorden volgen die ofwel ingewikkeld tot onverstaabaar zijn ofwel totaal naast de kwestie zijn. Dat geldt ook voor de overgangen in wat nog altijd 'gesprekken' moeten heten. Vaak is elke samenhang zoek.

Een en ander heeft natuurlijk te maken met de omstandigheden waarin de gesprekken plaatsvonden. Dat was daags na elke première in het Stuc. Het ging er erg ongedwongen aan toe, het

MURNAU-RETROSPEKTIEVE

Friedrich Wilhelm Murnau wordt soms de meest fijnbesnaarde regisseur van de zwijgende cinema genoemd. Bovendien rekenen de kenners één van zijn films, 'Sunrise' (onlangs nog te zien in 't Studioke), tot de mooiste in de filmgeschiedenis. Iemand met een dergelijke faam verdient uiteraard een retrospectieve, zodat de gewone sterveling, de film-leek, kennis kan maken met de man en zijn oeuvre. De Andere Film (DAF) vond dat ook. Vanaf maandag 19 november tot dinsdag 27 november kunt u zelf zien wat die faam precies betekent.

Als opener werd gekozen voor 'Der Gang in die Nacht', de oudste nog bewaard gebleven Murnau-film. Diezelfde avond speelt ook 'Schloss Vogelod', een ingewikkeld melodrama dat hier en daar al iets van de grote Murnau laat zien. De volgende dagen lopen, behalve zijn bekendste werkstuk 'Nosferatu' (een eigen versie van de Drakula-roman), ook 'Der letzte Man', 'Tartuff', 'Tabu' en 'Faust', de laatste prent die Murnau in Duitsland draaide. Hier gaf hij de technische limieten van de Duitse filmproductie aan. 'Tabu' was zijn laatste, en waarschijnlijk ook zijn meest persoonlijke film.

Murnau is niet zomaar in een genre-vakje te stoppen. Wat wel direct opvalt in zijn films is de bijzonder expressieve belichting, met veel aandacht voor lijnen en schaduwen, en de sterk in het verhaal geïntegreerde kamerbewegingen. In feite vormen kadring, belichting, compositie, montage en akteerwijze een subtiel geheel. Murnau lijkt ook van tegenstellingen te houden, waaraan hij dikwijls een lichte vorm van parodie verbindt. Dikwijls gaat het in zijn films om de strijd tussen de goede en de slechte. Zo bevatten 'Nosferatu' en 'Faust' bijzonder veel tweeledingen. Nog een andere eigenheid is de typische symboliek, die dikwijls rechtstreeks uit de natuur wordt gehaald, en dit in een tijd waarin andere expressivistische regisseurs meenden dat natuurlijke elementen pas symboliek konden bijdragen wanneer ze werden nabootst in de studio.

Murnau geloofde niet dat de zwijgende film zou verdwijnen. Ten onrechte, zo is gebleken. Stille film wordt niet meer gemaakt, maar voor een kijker die zich er wil voor openstellen kan hij nog sterk aanspreken en springlevend blijken. (PG)

Klapstuksteertje was alomtegenwoordig. Wie kon het wat schelen dat er eigenlijk nooit echt veel gezegd werd? Het was leuk om de mensen die je de avond tevoren had zien optreden, iets te kunnen zien vertellen over hun werk, hun opvattingen. Het publiek dat de gesprekken bijwoonde had meer aan de mens achter de kunstenaar, dan aan de antwoorden op vragen over naïviteit, contrastwerking, muziek en dans, improvisatie enzovoort.

Dat sommige gesprekken heerlijk zeer weinig om het lijf hebben, heeft ook te maken met de achtergrond van de

kunstenaar. In die zin zeggen ze uiteraard veel over het 'achterland'. Maria Munoz en Pep Ramis, onervaren, onschuldig en onzeker als ze zijn, zeggen niet meteen iets dat de moeite van het onthouden waard is. Dat geldt ook voor Karlon Fonteyn en Roxane Huilmand. Deze laatste lijkt zich bovendien te ergeren aan de vragen die Korteweg haar stelt. Alain Platel en Johan Grimonprez stellen zich wat te nadrukkelijk als kunsthistorici op.

De gesprekken met ervarener, en ook meer gereputeerde kunstenaars, zijn wat langer, en ook wat boeiender. Daniël Larriou eindigt erg boeiend als hij het over de "jongere generatie" dansers heeft: "Als ik naar hen kijk dan denk ik: ze staan niet in het leven. Het is een vermissing (...) om de mensen zo'n dynamisch beeld voor te zetten als zij doen. Er is een tendens aanwezig om de dood te vergeten". Een pleidooi voor traagheid dus, een beetje in tegenstelling met de eksuberante Jean-François Durodat: die ging weg bij Pina Bausch omdat zij werkt in een "zwart en pessimistisch universum, dat helemaal niet leek op wat ik in de dans zocht".

Johan Leyens wordt een beetje weggedrukt door de nonchalante, uitdagerende uitspraken van zijn regisseur Jan Ritsema. Het zou een heel apart gesprek geworden zijn, als daar niet de Japanner Saburo Teshigawara was geweest. Hij hanteert beelden waar wij in het Westen

niet vlug aan zouden denken. Zo zegt hij onder andere dat hij wil vertellen "over het gewicht van mijn lichaam. (...) Het lichaam bestaat niet alleen bij gratie van zichzelf, het heeft luchtdruk en zwaartekracht nodig. Op de maan kan men niet dansen. Als je springt, keer je terug naar de aarde."

Edouard Locke en Louise Lecavalier sluiten daar in zeker opzicht bij aan als ze praten over de bekende "horizontale sprong" van Lecavalier. Ondanks de gemengde reacties op het werk van Locke (velen beschouwen hem 'niet meer als choreograaf, maar als een popartiest) is hij duidelijk diegene die het best weet waar hij mee bezig is. Dat kan van de meeste choreografen niet gezegd worden.

De balans hoeft daarom nog niet negatief te klinken. *Achterland* had een veel fraaier boekje kunnen en moeten worden. De gesprekken blijven niet overreed, maar er staan een aantal mooie paragrafen in, en heel veel foto's die ons de massa zeffouten doet vergeeten. Een leuke herinnering aan Klapstuk.

Johan Reyniers

'Achterland' van Ariejan Korteweg verschijnt bij Theaterpublicaties, Anspachlaan 141, Brussel. Het kost 295 fr en is ook verkrijgbaar op de permanente van het Stuc.

Universitaire muzikensembles concorderen samen

u SO BIG u HOLUK BAND

Het concert dat de vier muzikensembles van onze unief deze week woensdag, 14 november, gezamenlijk geven is een vrij uniek gebeuren. Universitair Harmonie Orkest (UHO), Leuven Universitair Koor (LUK), Interfak Big Band (IBB) of Universitair Symfonisch Orkest (USO): elk ensemble geeft jaarlijks wel één of meerdere concerten. Bij het Symfonisch Orkest of het koor zit de zaal dan vol met profen en personaliteiten. Ook wel studenten, maar het grote studentenpubliek voelt zich niet aangesproken door het 'zware' klassieke programma.

Vandaar dat de vier hun kwaliteiten bundelen voor een promotieconcert met een licht-klassiek programma dat iedereen zou kunnen waarderen. Tegelijk is deze 'proms' een poging om de muzikanten van de diverse ensembles met elkaar te laten kennismaken, wistie van een verdergaande isolatie te vermijden.

Het Universitair Symfonisch Orkest (USO) werd in 1962 gesticht op initiatief van rektor De Somer en is uitgegroeid tot een semi-professioneel orkest met een vaste plaats in het Leuvense muziekleven. Een zeventigtal amateur-musici, voor het overgrote deel studenten, repeteren elke week een paar uur in het Maria-Theresiakollege. Toch weet het orkest elk jaar weer te verbazen op zijn traditioneel concert in maart. Vorig jaar maakte het een muzikale rondreis langs verschillende Nederlandse universiteitssteden en begin november trok het naar

Duitsland.

Het Leuvense Universitair Koor, opgericht in 1969, is misschien iets bekender dan het USO. Het concerteerde zowat overal in eigen land en in verschillende Europese landen. De groeiende kwaliteit resulteerde in een plaatopname in 1987. Alle koorden, inclusief bestuur en dirigent, zijn studenten aan de KU Leuven. Het repertoire van het koor omvat vier- tot achttienstemmige religieuze en profane muziek, gaande van de vroege barok tot eigentijdse komposities.

Het verschil tussen het Symfonisch Orkest en het Harmonie Orkest (UHO), gesticht in 1979, is dat het laatste slechts uit blazers en slagwerk bestaat. Het voert dus werk uit dat alleen voor blazers geschreven is of bewerkingen voor harmonie van stukken die oorspronkelijk gecomponeerd zijn voor een gewoon

orkest. Een homogene klank bereiken met een orkest zonder strijkers is minstens even moeilijk als met een Symfonisch Orkest.

Een ietwat apart ensemble tenslotte: de Interfak Big Band (1984). In voltallige bezetting brengt deze groep werken uit het klassieke bigband repertoire aangevuld met enkele meer eigentijdse nummers. Uit het ensemble wordt bij gelegenheid ook een Dixieland Band samengesteld.

Woensdag zal elk ensemble ongeveer een vierde van het programma verzorgen. Het UHO brengt werk van Teike, Strauss, Sousa en Elgar. UHO speelt lichter klassiek werk met Tsjaikowski's 'Slavische Mars' en de 'Ouverture Willem Tell' van Rossini. De IBB volgt met een aantal overbekende swingnummers en twee modernere, jazzy werken. Het programma van het LUK bestaat uit de twee 'flowersongs' van Britten en een 'Studentensuite', een verzameling zuip- en minneliederen uit de tijd-van-toen, die het koor in maart 1990 creëerde. Bewerker-komponist Juliaan Wilmots begeleidt zelf op de piano.

Veto heeft vijf vrijkaarten voor dit concert. Wie er één van wil, kan naar de 's Meiersstraat 5 komen. Wij kunnen jammer genoeg zelf niet gaan. (DB)

JAN DECLEIR

Obscene fabels

D A R I O F O

3 en 5 december om 20.30 u
Stadsschouwburg Leuven (res. 016/22.21.13)

advertentie

(Foto Renaat Schrooten)

Mal Pelo terug in het Stuc

"Wij brengen meer dan een ordinaire love-story"

Het Spaanse duo 'Mal Pelo' brengt deze week het intieme, oprechte en sobere dansstuk 'Quarere', een Klapstuk-productie die vorig jaar tijdens het twee-jaarlijkse dansfestival in Leuven in première ging. Na die première gingen ze op toernee door Europa zodat ze het stuk nu al bijna vijftig keer hebben gespeeld.

Pep Ramis en Maria Muñoz werken het liefst in hun kleine studio in Girona, een rustig provinciestadje aan de voet van de Pyreneeën. Ook de voorstelling zelf verkieszen ze te brengen in kleine zaaltjes omdat ze het contact met het publiek noodzakelijk vinden. Alleen vinden ze het spijtig dat het publiek er ten aanzien van 'Quarere' soms nogal eigenaardige klichees en gemeenplaatsen op nahoudt. Het overigens zeer bescheiden koppel rekent daarom in het onderstaande interview af met een aantal hardnekkige vooroordelen.

Veto: Op welke manier heeft jullie dansopleiding invloed gehad op jullie uiteindelijke danscarrière?

Muñoz: «Ik hou me al langer bezig met dans dan Pep en ik heb al heel verschillende dingen achter de rug. Ik heb zelfs een eerder klassieke dansopleiding gevolgd in Barcelona. Dat heb ik dan ook maar twee jaar volgehouden, want je kreeg daar helemaal niet de kans je creativiteit te uiten in de dans. Daarna ben ik naar Amsterdam gegaan, waar ik gedanst heb bij de Japanner Shusaku Dormu. Die man heeft een sterke invloed op me gehad. In die periode heb ik ingezien dat je in dans altijd moet

opstaan voor improvisatie, en dat je je nooit aan banden mag laten leggen door welke techniek dan ook. Later heb ik gewoon mijn persoonlijkheid gevolgd, toen ik danste met Maria Antonia als de groep 'La Dux'».

Hype

Ramis: «Ik ben vier jaar geleden begonnen. Eerlijk gezegd hield ik niet van het werk van andere dansers. Het leek me allemaal vrij emotioneel. In feite heb ik me voornamelijk beziggehouden met workshops voor ik ging werken met een Italiaanse danseres, Adriana Boriello. Ook ik zie geen heil in één welbepaald

techniek. Vroeger liet ik me inspireren door de zogenaamde "kontakt-improvisatie" zoals Steve Paxton daar gestalte aan gaf, maar in "Quarere" wordt die techniek helemaal niet gebruikt. Het zijn eerder eenvoudige dingen die me bij het dansen inspireren, zoals de gezichten van mensen op straat of een scène uit een film.»

Veto: Welke is jullie plaats binnen het Spaanse danslandschap?

EKSPERIMENTEREN MET DRUGS IS SOMS ZEER GEVAARLIJK!

Muñoz: «Wij bevinden ons eerder in de marge van het grote dansebeuren. Dan heeft natuurlijk te maken met het feit dat wij een klein groepje zijn, wij hoeven ons niet te bekommeren om administratieve rompslomp zoals die andere grote Spaanse dansgroepen. Eigenlijk kennen we dat Spaanse danslandschap niet eens zo erg goed, daarvoor zijn we te veel met onze eigen produkties bezig. We krijgen in ieder geval heel wat positieve reacties van het publiek.»

Typisch

Veto: Naar het schijnt ergeren jullie je aan het feit dat jullie voortdurend met de zogenaamde 'Spaanse avant-garde' worden geïdentificeerd.

Ramis: «Ja, dat heeft te maken met die hype rond Barcelona. Barcelona staat nu toevallig in het middelpunt van de wereldbelangstelling door de komende Olympische Spelen en door de vijftiende verjaardag van de ontdekking van Amerika. Dat heeft een aantal culturele neven-effecten. Voor de rest is dat niet meer dan oppervlakkige imagebuilding. Daarmee hebben wij niets te maken, we leven bovendien niet in Barcelona, maar in Girona.»

Muñoz: «De enorme interesse uit het buitenland doet het voorkomen alsof in Spanje iets heel speciaals gebeurt, alsof Spaanse dans vroeger niet bestond. In werkelijkheid was Spaanse dans gewoon minder bekend en kleinschaliger dan nu. Het is niet omdat het grote publiek nu interesse heeft voor Spanje en Barcelona in het bijzonder dat er vroeger helemaal niets bestond. Het is gewoon een mode gekreëerd door de smaakmakende massa. Ons sukkes is in zeker zin wel door die mode voortgebracht, maar we hebben met die trend in essentie niets te maken. Het is wel zo dat dat magische jaar 1992 bepaalde mensen uit de cultuursektor dwingt om meer projecten op poten te zetten.»

Veto: Toch worden jullie in kritieken

dikwijls met alles wat typisch Spaans of Barcelonees is geassocieerd. Wat vinden jullie daar zelf van? Vinden jullie dat wat jullie brengen typisch 'Spaans'?

Muñoz: «Dergelijke adjectieven interesseren ons niet. Het zijn de buitenstaanders en de mensen die etiketten willen plakken die zich daarmee bezig houden. Natuurlijk, we leven en we werken in Spanje, maar we drukken, denk ik, toch iets uit dat ook buiten de grenzen van Spanje herkenbaar is. 'Quarere' wil universeel, open zijn dan dat.»

«Het etiket 'Spaans' zou op ons van toepassing zijn indien we zouden passen in de Spaanse danstraditie, maar ik denk niet dat dat het geval is. Als mensen toch dat typisch Spaanse erin willen zien, dan is dat voor mij ook goed.»

Veto: Quarere wordt ook dikwijls teruggebracht tot een 'boy-meets-girl-story'. Was jullie oorspronkelijke bedoeling een liefdesverhaal te brengen?

Ramis: «Nee, helemaal niet. We wilden wel een verhaal brengen, maar zeker geen liefdesverhaal. 'Quarere' is even goed een 'boy meets girl'-verhaal als een 'girl meets girl'-verhaal. De liefde is maar een heel klein aspect van de relatie die we willen uitbeelden.»

Muñoz: (boos) «Ik vind het jammer dat veel mensen er uitsluitend een liefdesverhaal in zien, want dat is een grove simplificering van wat we willen uitdrukken. Ik vind het belangrijk dat ik dit uiteindelijk eens kan zeggen: 'Quarere' is meer dan een ordinaire liefdesverhaal. Ik heb me dikwijls geërgerd aan de mensen die zoets in onze voorstelling zagen. Het gaat veel dieper. Wij zijn nu toevallig een koppel, maar ik had 'Quarere' even goed met een vrouw kunnen spelen. Het publiek wordt verkeerd gekonditioneerd als hen vooraf wordt verteld dat onze voorstelling een liefdesverhaal is. De voorstelling gaat over relaties, akkoord, maar liefde is één van de zoveelste gevoelens die daarmee te maken hebben. Mensen denken te automatisch aan liefde als ze een man en een vrouw op het podium zien dansen.»

Formeel

Veto: Een jaar is nu al verstreken na de première in Leuven. Jullie hebben Quarere nu al bijna vijftig keer gespeeld. Hoe is de voorstelling in tussentijd geëvolueerd?

Ramis: «We hebben ook aan een andere productie gewerkt, een opdracht voor het festival in Aix-en-Provence. Dat was een straatproductie met andere dansers, iets totaal anders dus. In de zomer legden we ons aan weer toe op 'Quarere'. We veranderden de voorstelling elke dag een heel klein beetje. Het resultaat is dus dat de voorstelling voor ons heel wat veranderd is in vergelijking met de première. De structuur is nog altijd dezelfde gebleven, maar tijdens de solos improviseren we nog altijd.»

Muñoz: «Ik vraag me wel af of die verschillen de toeschouwer zullen opvallen. Eigenlijk is alles hetzelfde gebleven: de veranderingen betreffen vooral de manier waarop we het doen, de manier waarop we bewegen. We hebben getracht nog meer contrasten in het stuk te brengen. De symbolen van het water en de keitjes en van de koffiepot in de vogelkooi zitten er nog altijd in. Ook de muziek hebben we behouden.»

«We hebben wel besloten het einde te veranderen, maar eigenlijk is die verandering voor ons louter formeel. Dat de toeschouwer vindt dat daarmee de betekenis van het verhaal veranderd is, daar spreken we ons niet over uit. Pep klimt op het einde in de boom, terwijl ik vooraan op de grond lig. Na een korte stilte beginnen we te zingen. Pep gooit enkele steentjes naar het water. Dan gaat het licht uit.»

Veto: Zijn jullie na al die voorstellingen nu ook zelfzekerder geworden?

Muñoz: «Ja, maar er is toch nog altijd één zekere spanning. Die hebben we nodig. We willen elke voorstelling brengen alsof het onze première was. Ik denk dat die spanning eigen is aan alle mensen die het podium opmoeten, al zou je een voorstelling voor de vijfde keer doen.»

Stefan Moens

'Quarere' van Mal Pelo in het Stuc, op 14 en 15 november, 20.30 uur.

Paul Demets

Mal Pelo in het Stuc

De liefde als schiereiland

Naar aanleiding van Klapstuk '89, het Leuvense dansfestival vorig jaar, mochten alle deelnemende dansgroepen een foto kiezen. De foto's werden achteraf in een fraai uitgegeven boek samengebracht. Maria Muñoz en haar levensgezel Pep Ramis, samen Mal Pelo vormend, kozen een foto waarop twee jongetjes en een meisje staan afgebeeld. Ze reiken elkaar de hand, en doen dat zo voorzichtig dat ze elkaar bijna niet aanraken. Hun gezichten staan strak van spanning. Dit is het beeld dat je ook van de dansvoorstelling "Quarere" overhoudt: het samen en toch op zichzelf zijn, een logboek van de liefde.

Je moet niet in Spanje zijn om een moderne danstraditie te vinden, want je zal er geen scholen of stromingen aantreffen. Toch broeit er wat: er zijn individuele dansers die verrassende dingen brengen, en vooral in Barcelona bloeit er wat. Maria Muñoz en Pep Ramis zijn daar de sprekende voorbeelden van. Zij volgde een klassieke dansopleiding in de Catalaanse hoofdstad, trok naar Amsterdam bij de Japanner Husaku Dormu, bij wie ze haar klassieke dansvrije mocht afleggen en leerde opstaan voor improvisatie, keerde naar Spanje terug waar ze met een ander meisje "La dux" vormde, en liep toen ene Pep Ramis tegen het lijf. Hij werkte voorheen een tijd met een Italiaanse danseres, Adriana Boriello. Opvallend

gegeven: beiden voelden zich aangesproken door de improvisaties, en ja, het was plots als in de beste sprookjes. "Quarere" is een universeel verslag van die zoektocht.

Harmoniëren

Het is een oud, maar niet versleten verhaal dat telkens weer wordt uitgevoerd: twee mensen voelen wat voor elkaar, moeten om het diepe meer van de onzekerheid heen, en komen dan, langs de grootst mogelijke bocht om de rede, bij elkaar.

Op de scène: een zwarte doos, een boomstam, iets als een grote teil, zwerfend in de verder desolatie ruimte. Dan valt je het rode doekje op dat een

ommekeer lijkt aan te kondigen, of op zijn minst een gebeurtenis. Maria betreedt schoorvoetend, een reistas in de hand, de scène. Af en toe gaat ze zitten, veert dan weer op om met brede armbewegingen de ruimte te herschrijven tot iets van haar lichaam. Ze wil alles harmoniëren, maar de bewegingen die ze maakt, verduidelijken dat dit haar niet lukt. Intussen tikken de steentjes in haar zakken (Beckett's Molloy?) onrustig do...

Dan komt Pep op de scène, en het wordt al meteen duidelijk dat hij andere bedoelingen heeft. Zijn ritmiek is aan een andere orde: ritmischer, minder houtiger. Hij beweegt zich zeer onrustig en klimt in de boom, alsof hij de ruimte wil ontgrenzen. Dan komen we bij het schiereiland: de dansers kijken elkaar niet aan, maar geven duidelijk te voelen dat ze zich bewust zijn van elkaars nabijheid. Zij meren niet zomaar aan, maar drijven af en keren dan weer terug. Ze vormen een zwerfend middelpunt van aantrekken en afstoten, tot een punt van harmonie bereikt wordt. Pep blaast zachtjes over Maria, tot ze overleed komt.

Dan kan de dans van de harmonie

beginnen: er wordt niet meer gezocht in de ruimte, maar een lichamelijke synchronie laat een symmetrische beweging toe die door één van beiden wordt geleid. Misschien zijn die momenten van de voorstelling wanneer de dansers harmonisch met elkaar bezig zijn, wel de meest beklievende. Pep die het haar van Maria kamt, de twee dansers die een zilveren bal heen en weer rollen: hoe banaal, maar hoe ritueel en visueel mooi in deze voorstelling. Uiteindelijk krijgt de asymmetrie toch de bovenhand, tot Pep en Maria weer solo gaan dansen.

Zuidersheid

En dan besef je dat er in deze voorstelling een vreemd soort dynamiek zit: de ingehouden spankracht van een vertraagd beeld van toenadering en verwijdering, de monotonie van de emotie die je uthoelt en toch weer vooruitdrijft, de onderhevige spanning van de ritmiek van neer komende voeten, de handbewegingen op het einde: het doorbreekt het verwachtingspatroon van vrouwelijke sierlijkheid en mannelijke machtsvertoon, van emoties die in al hun zuidersheid zullen losbarsten. De voorstelling eindigt dan ook niet met het in elkaars armen vliegen, maar met het zachte samenzing. Dit is een voorstelling die het niet moet hebben van expressieve spankracht en erupties, maar van de schoonheid van onderhuidse harmonie.

Wilfried Devlieghere
over een groene economie

Het leuke aan milieuvervuiling

Ekologische problemen zijn alomtegenwoordig. Volgens ekonoom en Agalev-kamerlid Wilfried Devlieghere kunnen we de mondiale milieukrisis alleen te lijf gaan door onze manier van produceren, zeg maar onze economie, radikaal én op korte termijn op een andere leest te schoeien. Een groene economie produceert alleen nog nuttige, recycleerbare producten, met een minimum aan energie en grondstoffen. In zijn uitgewerkte vorm kan dat gerust doorgaan voor een behoorlijk consistente en intellectueel spitsvondige blauwdruk-inaanloop van een groene economie. Meer nog: waarschijnlijk heeft Devlieghere een groot deel van het gelijk aan zijn kant. Maar tussen 'gelijk hebben' en 'gelijk krijgen' prangt zich de cruciale vraag naar de te volgen strategie om de utopie in de praktijk om te zetten. Precies aan die ombouwstrategie van Devlieghere mankeert er iets. Met name: te weinig radikale middelen om de (radikale) doelstellingen te verwezenlijken. Devlieghere droomt te weinig.

Vooraf dit: het boek 'De aarde bewaren' is wel geschreven door een Agalev-kamerlid, maar vertolkt daarom nog geen partijstandpunt. Het boek bevat de persoonlijke visie van Devlieghere en is bedoeld als discussietekst voor het nabije economisch congres van Agalev.

Het wereld-ecosysteem krijgt de laatste decennia behoorlijke klappen toebedeeld. De vervuiling van lucht, water en bodem is al lang geen plaatselijk verschijnsel meer en is in veel gevallen zelfs omkeerbaar. Geluids- en stankhinder kom je overal tegen. Radioactief afval dumpen we in zee. Gevaarlijk chemisch afval dumpen we in de derde wereld. Er is de energie-, grondstoffen- en voedselkrisis. Er is ook nog de zure regen, de hoge ozonconcentraties en het gloeiend actuele broeikas-effect.

Mischien is het nog wat vroeg om van een ekologischer apokalyps te spre-

ken, maar het kumulatieve effect van de milieuproblemen kan zondermeer verontrustend genoemd worden. Dat is het minder leuke aan milieuvervuiling.

Devlieghere houdt het niet bij vaststellingen alleen, hij zoekt ook naar verklaringen. Volgens hem spruiten de ecologische problemen grotendeels voort uit onze manier van produceren. De industriële groei-economie sloopt veel grondstoffen en energie op, maar betaalt geen prijs voor de dreigende uitputting van de grondstoffen en de massale vervuiling die daar een gevolg van zijn. Dat gebeurt al een tijdje zo. Nieuw is wel dat een verdere groei van de industriële productiewijze binnen afzienbare tijd zal botsen op de grenzen van de ecologische draagkracht.

Het doet goed te vermenen dat de milieuproblemen een gevolg zijn van onze vervuilende manier van produce-

ren. Want de ommezijde van deze medaille houdt in dat de milieuproblemen kunnen opgelost worden door anders te gaan produceren. Dat is het leuke aan milieuvervuiling.

Alternatief

Devlieghere zet in zijn boek een aantal bakens uit van die andere economie. Belangrijk daarbij is dat we afstappen van het blinde geloof in de groei van de economie. Die groei is een ideologie geworden met ecologische en sociale katastrofes als gevolg. De eskalerende milieuproblemen kunnen voor een groot deel op rekening van de ongebreidelde groei geschreven worden. Ook op sociaal vlak kan de omvangrijke economische groei weinig succesvol genoemd worden. "...zoals blijkt uit de geschiedenis van de voorbije veertig jaar. Wij zijn nu namelijk veel rijker, maar we hebben het probleem van de vierde wereld niet opgelost en geen grotere gelijkheid tussen noord en zuid kunnen waarmaken. Integendeel, met onze groeiende rijkdom, groeide ook de kloof tussen rijk en arm." (p. 53).

Een tweede belangrijk element in het alternatief dat Devlieghere voorstelt is de overschakeling van het gebruik van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie: wind- en zonne-energie, energie uit waterkracht en biomassa, enz. Voor Devlieghere is het de taak van de overheid hierin een voortrekkersrol te spelen en, bijvoorbeeld, het wetenschappelijk onderzoek in die richting te sturen. We zullen niet alleen andere energiebronnen, maar ook minder energie dienen te verbruiken. Dat kan door betere isolatie, meer recuperatie, efficiënter produceren en het schrappen van energie-intensieve producten.

Dat laatste houdt verband met een derde cruciale pijler van een alternatieve economie, nl. de produktiviteit. Devlieghere poneert dat we de milieuproblemen maar fundamenteel kunnen oplossen als we een aantal zinloze produkten voortaan niet meer produceren, bijvoorbeeld wapens en wegverpakking. Anderzijds dienen de produk-

ten waaraan wel behoefte bestaat op een milieuvriendelijke manier geproduceerd te worden. Konkreet betekent dit onder andere een minder energie opslopende productie, van meer duurzame produkten die bovendien makkelijker herstelbaar zijn. Daar waar het technisch mogelijk is, dient de productie ook kleinschaliger georganiseerd om op die manier het transport te beperken.

Het is maar een greep uit de waslijst van concrete voorstellen. Devlieghere bekritiseert niet alleen de maatschappij, hij schetst ook een duidelijk beeld van een alternatief. Dat is een niet geringe verdienste van het boek.

Ekofascisme

Na de kritiek en het uittekenen van een alternatief, rest alleen nog de vraag hoe dit te realiseren. Devlieghere neemt uitdrukkelijk afstand van drie mogelijke hiden.

Alles op zijn beveloep laten, kan niet omdat in dat geval de bestaande problemen alleen maar zouden toenemen. Ook een revolutie ziet Devlieghere niet zitten omdat die "wel machthebbers kan vervangen, maar duidelijk moeit heeft met de erbij horende mentaliteitsverandering." (p. 103). Tenslotte waarschuwt Devlieghere ook voor ekofascisme - een ecologische productie voor een minderheid - als uitweg voor de crisis. Om het ekofascisme een hakje te zetten, pleit Devlieghere ervoor dat de ecologische productie in een etisch perspectief geplaatst zou worden: een groene economie moet voor iedereen ecologisch produceren en wat het nivo van de productie betreft is de minimumnorm de vervulling van de basisbehoeften van iedereen die op deze aarde leeft.

Wat ziet Devlieghere dan wél zitten? De enige manier om die groene economie te realiseren is voor Devlieghere de geleidelijke ombouw van de huidige economie. In dat proces kent hij een belangrijke taak toe aan de overheid: heroriëntatie van het wetenschappelijk onderzoek, andersoortige productie, bepaling van milieunormen en het opleggen van boetes (milieueffingen).

Devlieghere stelt ook voor om het eigendomsrecht gedeeltelijk af te schaffen en te vervangen door een gebruiksrecht en een onderhoudsplicht. Het is een vrij wazig en soms warrig betoog. Hoe die onderhoudsplicht er in de praktijk zou uitzien, is niet meteen duidelijk. Devlieghere zet zich wel sterk af tegen nationalisaties met als argument dat "waar dat geprobeerd is, heeft het duidelijk niet zo best gewerkt. Gemeenschapsbezit van fabrieken, grond, grondstoffen... heeft niet geleid tot een meer menselijke of ecologische samenleving." (p. 105).

Puur feitelijk gezien klopt die stelling natuurlijk wel. Inderdaad vervuult een generaliseerde fabriek in pakweg de Sovjetunie ongeveer evenveel als een prive fabriek van dezelfde omvang in België. Maar als Devlieghere hieruit konkludeert dat nationalisaties niet zouden kunnen bijdragen tot een ecologische samenleving, maakt hij een niet geringe denkfout. Het is niet omdat nationalisaties - zoals die nu toe feitelijk doorgevoerd zijn - niet of onvoldoende gewerkt hebben, dat nationalisaties *an sich* dienen afgevoerd te worden. Het is buitensporig dat Devlieghere op dit punt zo ongenueanceerd het kind met het badwater weggooit.

Devlieghere pleit verder voor inperking van de macht van multinationale ondernemingen door het invoeren van een strengere controle. Heel mooi natuurlijk, heel wenselijk zelfs. Alleen: in de praktijk blijkt dat niet te werken. Mogelijke verklaring: wie veel macht heeft, laat daar niet graag aan prutsen.

Als er iets onderschat is in dit boek, is het wel de kracht van de bestaande machtsverhoudingen in de maatschappij. Devlieghere wil de maatschappij wel fundamenteel en radicaal hervormen, maar hij denkt al te gemakkelijk dat dit vanzelf zal gaan.

Marc Sys

Wilfried Devlieghere, *De aarde bewaren*, Epo, 143 pagina's, 560 fr.

BLAUWE · MAANDAG · COMPAGNIE

VOADER

AUGUST STRINDBERG

DE OORLOG DER SEXEN ONTAARDT IN EEN PARANOÏDE GEVECHT OM DE MACHT. UITGEVOCHTEN DOOR EEN GESLEPEN VROUW EN EEN MOEGETERDE MAN.

REGIE: LUK PERCEVAL
SPELERS: JAKOB BEKS, STANY CRETS, ELKE DOM, ELS DOTTERMANS, LUK D'HEU, DIMITRI DUPONT, ILSE UITTERLINDEN

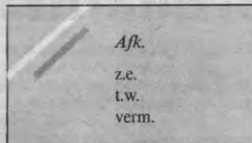
19, 20 november & 21 december, 20 u
STADSSCHOUWBURG LEUVEN

res. 016/22.21.13 advertentie

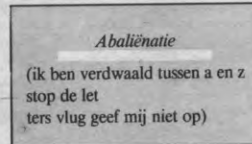
Samen Hans Devroe lezen

Een oefening in dekonstruktie

Van Hans Devroe, de leider van de Universitaire Werkgroep Literatuur, ontvingen wij onlangs het 'poëtische woordenboek' *Glossarium*. Het bevat een veertigtal gedichten, volgens de flaptekst "ontstaan en bijgevoerd tussen 1965 en 1989". Als iemand vierentwintig jaar lang met zo'n klein aantal verzen is bezig geweest, zijn je verwachtingen hoog gespannen. Maar wat lezen wij als eerste "glosse", als we even het voorwoord overslaan?

Dit klinkt wel aardig, maar het is toch een beetje mager om er een carrière als dichter mee op te bouwen. Misschien is het tweede gedicht veel sterker. Tenslotte schrijft Willy Spillebeen, en dat is toch niet zomaar de eerste de beste, op de flaptekst dat deze verzen "omtrent het 'handschrift' dat existentie heet, verrijkende en ver-reikende lectuur en stof tot diepzinnig gepeins zijn". De tweede "glosse" dus.

Hebben wij nu een woordenboek nodig? Neen, want ondertussen hebben we het voorwoord van Willy Spillebeen gelezen, en die schrijft dat het "bedrieglijk" is dat de glossen door hun titels erg erudiet overkomen: "Eerst ga je er je dikke Van Dale op na slaan, tot je doorhebt dat het gedicht zelf de titel uitlegt, zoals het een glosse past".

En zo gaat dit maar door, bijna veertig glossen lang. De meeste zijn niet langer dan tien lijntjes. Dat levert erg gekondeerde poëzie op. Op zich mag dat geen bezwaar zijn, maar het is in 1990 toch moeilijk om ernstig te blijven bij verzen als "(want strofen androgyn/aadmen elkander in)", "o taal vergetelheid", "temidden jouw purperen apsis", "Het WOORD", "vibrerende zo zacht/aëroplaan glijdend". Hier merk je dat een aantal van deze gedichten al ontstonden in de jaren zestig, toen verzen van dit slag (vooral post-eksperimentele uitwassen) schering en inslag waren. Nochtans zijn maar liefst drie van deze glossen in *DWB*, toch niet het eerste het beste literaire blad, verschenen. Ach, je kunt het die mensen moeilijk kwalijk nemen, iedereen heeft wel eens een slechte dag.

Naast het voorwoord van Willy Spillebeen heeft Devroe zijn verzen nog door een eigen "standpunt" laten voorafgaan. Onze bard probeert hier de hele naoorlogse Nederlandse poëzie in drie bladzijden te persen. Hij geeft toe dat het onvolledig is, maar meent wel "de grote lijnen" aan te geven. Daarbij fronsen wij even de wenkbrauwen, want in het stuk vind je nergens toch voor de hand liggende namen als Snoek, Per-nath, Nolens, de Coninck. Devroe wijst de meeste bewegingen af op grond van hun "neo" zijn. Zeer schrander. Alsof niet elke beweging in de kunst op een of andere manier "neo" is. Devroe mag in zijn stuk dan al verwijzen naar Roland

Barthes en Umberto Eco, zijn interesse voor hedendaagse literatuurtheorie belet hem niet ons om de paar regels met waarheden als koeien om de oren te slaan. Of wat dacht u van deze stevige volzin? "Al deze stromingen hebben weinig zin wanneer ze geen persoonlijkheid voortbrengen." Raak opgemerkt.

Het meest ergerlijke aan dit overzicht is evenwel het suggererende karakter ervan. Devroe denkt 'spits te zijn met termen als "pseudopoëtische puddingh" (sic) en "Randstadse binnenpreties". Bovendien vertikt hij het man en paard te noemen. Of heft hij het niet over Hugo Brems als hij spreekt over "met een pauselijk gezag beklede Vlaamse zede profen"? En wie mag dat "door papa Staat in de watten gelegd en per kilo betaald 'monstre sacre' wel zijn? Hugo Claus toch niet, die een kilo glossen van het gehalte van Devroe in één trek neerpeert. Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen, dat Devroe een klein beetje *nijdig* is.

Neen, volgens hem is onze hedendaagse poëzie grotendeels overbodig. Daarom moeten we terug naar de "Poeta Doctus" en moet "het spectrum van de taal zo ruim mogelijk gemaakt worden". Wij zouden echt niet weten wat daar voor ophelmakends aan is.

Glossarium verscheen bij uitgeverij Pandora. Dat zegt veel. En dat zegt meteen ook waarom er zeer weinig kans is dat u dit boekje in de boekhandel aantreft. Daarom willen wij een keer nobel zijn. Het boekje telt één vers, dat wij echt wel mooi vinden. En dat willen wij u niet onthouden. Vooral omdat u dan écht geen enkele reden meer hebt om naar het boekje op zoek te gaan.

A l'abandon

je ogen in alarmtoestand
à l'abandon à l'abandon
je jurkje ritselt op het strand
à l'abandon à l'abandon
je kaartenhuisje nu in brand
à l'abandon à l'abandon

Johan Reyniers

Het begint met een moeilijk woord.

(Foto Leen Van Lindt)

Albert Camus overleeft

“Ik hou niet van schrijvers”

Op vrijdag 16 november gaat de Naamloze Vlake vzw in première in de stadsschouwburg met *Caligula, de maanzieke keizer*, van Albert Camus. Het gaat niet om een historisch stuk. “De hartstocht tonen in al haar furie”, zo omschrijft Camus de bedoeling van zijn verhaal over Caligula, die in zich het summum van absurditeit verenigt. Net als Caligula bleek Camus een gedreven iemand te zijn: rusteloos, vol hartstocht en onvermijdelijk aangehouden door het onmogelijke. Het drama van Caligula gaat dan ook over de wereld van Camus zelf, met als elementen: zon, zee en zand, absurditeit en vrijheid, maan en onsterfelijkheid.

De beruchte keizerlijke wreedheden vormen het uitgangspunt van deze theaterproductie. Het spel probeert een harmonie te vinden tussen het feit dat de mensen niet gelukkig zijn, maar “dat dit hen niet belet aan tafel te gaan”. Caligula, die tijdens de eerste jaren van zijn bewind een minzaam keizer was, wordt zich na de dood van Drusilla, zijn zuster en zijn minnares, bewust van het feit dat deze wereld niet volmaakt is. Caligula raakt geobsedeerd om dit onmogelijke project te verwezenlijken. Pas wanneer het onmogelijke op aarde is en de maan in zijn handen, zal hij veranderd zijn en de wereld met hem. Misschien zullen de mensen dan niet meer sterven en eindelijk gelukkig zijn.

Wreedheden

Caligula probeert door een systematische omkering van alle waarden een ekstreme vrijheid te realiseren. Zijn nieuwe bewind kondigt hij aan als “een mateloos feest, het mooiste schouwspel”. Hij heeft de onweerstaanbare

drang zijn onderdanen in voortdurende angst te laten leven door elke dag een aantal willekeurig uitgekozen slachtoffers te laten ombrengen. Caligula wordt onvoorspelbaar. Hij wordt God, minnaar, dichter, Venus en tiran. Zijn kunst bestaat erin zoveel mogelijk te veinen en te imiteren. Zijn begrijpende vriend Cherea zal hem uiteindelijk vermoorden. Hij kan Caligula's absurde oplossingen niet aanvaarden. De vraag of Caligula een gek was of een genie blijft echter even onbeantwoord.

Caligula was voor Camus ongetwijfeld een levenswerk. Tussen de eerste versie van 1938 en de laatste, verschenen in 1958, heeft hij het stuk zeker vijfmaal herschreven. Iedere aanpassing werd een blauwdruk van zijn eigen geestesgesteldheid. Caligula is in Camus' oeuvre te situeren in de periode die gekenmerkt wordt door de absurditeit, naast werken als “l'Étranger” en “Le malentendu”. Camus konstateert, toont aan dat alles absurd is, maar hij neemt geen stelling. De hoofdpersonages doen ook niets om aan die absurditeit te ontsnappen. Camus kan zich perfect inleven in de gegeven situatie. Hij brengt de wreedheden van Caligula op de drempel van het aanvaardbare.

Maanziek

De Naamloze Vlake heeft in haar interpretatie van Caligula gepoogd om het theater ten top te drijven. In het stuk loopt wat echt is en onecht, mogelijk en onmogelijk volstrekt door elkaar. Zij heeft gepoogd om de complexiteit in het samenspel tussen de persoonlijkheden van enerzijds Caligula en anderzijds Camus, te systematiseren door per bedrijf een hoofdlijn te benadrukken: Caligula verdwijnt, en wanneer hij terugkomt ontmoeten zijn onderdanen een andere keizer. De wreedheden beginnen. “Gekonfronteerd met grote taken ken ik geen andere mogelijkheid dan het spel.” Caligula wijst alles en iedereen af. Alleen hijzelf blijft over. De konfron-

tatie met zijn eigen spiegelbeeld wordt hem fataal. Spiegels spelen in ‘Caligula’ een belangrijke rol. De Romeinse keizer bekijkt zichzelf in de spiegel en spreekt tegen zijn spiegelbeeld. Hij dwingt anderen in zijn spiegel te kijken en houdt zijn omgeving een spiegel voor. Op zijn beurt fungeert het stuk zelf als spiegel voor de toeschouwer: een onontwarpbaar kluwen van schijn en werkelijkheid.

De Naamloze Vlake tracht via doorgedreven wetenschappelijk onderzoek vorm te geven aan haar interpretaties. Vandaar dat in het kader van de teatervoorstelling ‘Caligula’ een studiedag wordt gewijd aan de persoon van Albert Camus, in de foyer van de Stadsschouwburg op zaterdag 17 no-

← vervolg van p.1

Isolbar

feit dat de beslissing boven hun hoofd genomen werd.

Om meer nieuw volk aan te trekken is het onzin om alle niet-studenten of alle niet-Isolleden te weigeren, met de bedoeling een paar herrieschoppers buiten te houden. Er moet een verandering komen in het imago van de bar, dat de laatste vijf jaar rake klappen gekregen heeft. Op de welkomstreceptie zaterdag leek het er op dat men bij Isol van plan is dat ook te doen. De voorzitter, Mesfin Genanan, legde er in zijn speech de nadruk op dat er “meer activiteiten voor meer buitenlandse studenten moeten georganiseerd worden”, opdat de “afstand tussen de Belgische en de buitenlandse studenten en tussen internationale verschillen zou verminderen”. Daarvoor deed hij een oproep naar de studenten, omdat “alleen de studenten iets aan de situatie kunnen veranderen”.

Verrassing

Volgens Genanan moet de bar meer studenten aantrekken. Daarom is Isol

GRATIS NAAR

Mal Pelo

ABB geeft 20 kaarten weg voor de voorstelling **QUARERE** van Mal Pelo op 14 en 15 november om 20.30 u in de zaal van STUC, Van Evenstraat 2D.

Hebt u interesse? Kom naar ABB, Diestsevest 2, Leuven op dinsdag 13 november 1990 om 10 u. en vraag uw gratis ticket

ABB

(Advertentie)

KAFEETHEORIEËN

OM TE VERMIJDEN DAT DE MENSEN VAN ME Zouden DENKEN DAT IK EEN BRAVE JONGEN OF EEN

BROEKVENT BEN, ROEF IK GEBEGELD ENKELE VOILE WOORDEN...

KLOOTZAK! KUT DEBIEL LUL STRONT!

MAAR OMDAT IK NIET WIL DAT DE MENSEN GAAN DENKEN DAT IK EEN VIEZERIK BEN, ROEF IK DAARNA SNEL OOK NOG WAT PROFERE WOORDEN...

BLOEMETJE! SCHAARPIE!

WOLKJE!

TOCH VIND IK HET ALTIJD HEEL MOEILYK OM TE WETEN WAT DE MENSEN VAN ME DENKEN...

NIX

(Foto Hielke Grootendorst)

vember. Bovendien is het dertig jaar geleden dat Camus in een tragisch auto-ongeval om het leven kwam. Vanuit de gelijkenis van Camus met zijn hoofdpersonage vindt het kollokwium plaats onder het thema: “Camus, een maanziek schrijver?”. De vraag of Camus werkelijk vergeten is, zal gedurende het hele kollokwium en de teatervoorstelling op de voorgrond staan. Zijn werk blijft open, het debat gaat verder.

Krista De Mey

ook van plan om er meer multi-kulturele activiteiten te organiseren. Over de reorganisaties in de bar bleef hij tijdens een gesprek met Veto echter kort. De openingsuren zouden veranderen om de werkingskosten van de bar te verminderen. Omdat er volgens hem voor vijf uur 's middags en na twaalf uur 's avonds weinig studenten komen, stelt de beheerder voor de bar te openen tussen vijf en twaalf. De maatregel om de bar te sluiten om 24.00 u. werd echter vorig jaar al aangekondigd. Dat gebeurde toen er, na een petitie van de directeur van Home Vesalius, Hugo Cammaer, klachten over nachtlawaai gekomen waren. De beslissing om voortaan alleen nog studenten toe te laten, wordt deze week herzien op een bijeenkomst van het bestuur van Isol en de tappers.

Op een dergelijke uitzonderlijke vorm van discriminatie werd vorig jaar reeds aangedrongen door Jan De Vuyst, directeur van studentenvoorzieningen. Ook toen kwam hierop veel tegenstand van zowel Isol als Sociale Raad. Zo'n uitzonderingsmaatregel past immers op geen enkele wijze in een democratisch ingestelde en open universiteit.

Koen Hendrickx

Danceteria Belgisch Congo

Koning Alberlaan 48 Leuven

AU FIN DE SIECLE... MORE THAN ONLY DANCING

OP DONDERDAG, VRIJDAG EN ZATERDAG VANAF 22 UUR DE BETERE DANSMUZIEK...

Te reserveren voor fuiven, concerten e.d., telefoonnr 016/239005

Danceteria Belgisch Congo

advertentie

Universitaire konferenties over
Jodendom en kristendom

Bloedbroeders of gezworen vijanden

Religieuze conflicten zijn de wereld niet uit. In New York wordt het boegbeeld van de anti-islamitische en anti-Arabische stroming in het Jodendom, Meir Kahane, doodgeschoten door een tot nog toe onbekende groepering. In Palestina staan Palestijnen en Joden tegenover elkaar, in Ierland protestanten en katholieken, in India moslims en hindoes. Geen enkel godsdienstconflict bestaat echter op zichzelf. Aan de basis liggen dikwijls kulturele, economische en politieke spanningen. In twee universitaire konferenties over de houding van het Jodendom tegenover de omringende wereld door de eeuwen heen, benadrukt professor Luc Dequeker enerzijds het politieke aspect van die confrontatie. Anderzijds gaat de aandacht specifiek uit naar de rol en de positie van het kristendom met betrekking tot het Jodendom. Dit dubbel spanningsveld heeft betekenis voor vele conflicten van vandaag: zijn de verschillende godsdiensten met hun verschillende achtergronden in staat tot symbiose of niet?

De eerste conferentie grijpt terug naar het verdere verleden. In de hellenistische periode, onder het bewind van de nakomelingen van Alexander de Grote, en tijdens de Romeinse bezetting waren conflicten tussen het Jodendom en haar Umwelt niet uit de lucht. Het Makkabese verzet tegen de hellenistische aanwezigheid en de opeenvolgende opstanden tegen Rome weerspiegelen duidelijk de heftigheid van de gevoelens, in wat op het eerste gezicht een religieus-kulturele confrontatie lijkt.

De aversie was echter niet totaal. Bepaalde stromingen in het Jodendom pleitten voor een zekere akkulturatie en toenadering tot de hellenistisch-Romeinse cultuurwereld. Bovendien waren de conflicten eerder van politieke dan van religieuze of kulturele aard. De Makkabeën bijvoorbeeld verzetten zich wel-

waar óók tegen het kulturele erfgoed en de godsdienstige opvattingen van het hellenisme, maar de werkelijke redenen voor de opstand zijn op het politieke vlak te zoeken. Jeruzalem werd meegeleurd in de voortdurende strijd tussen Ptolemeën en Seleuciden, de rivaliserende opvolgers van Alexander de Grote.

Datzelfde geldt voor de Joodse houding tegenover het beginnende kristendom. Zolang het kristendom zich als een vrij onbeduidende afspitsing aan de rand van het Jodendom bevindt, blijft het Jodendom betrekkelijk onverschillig. Op het moment echter dat het kristendom als godsdienst met de heersende politieke macht van het Romeinse Rijk wordt geïdentificeerd, komt de reactie.

Precies die moeilijke band tussen

religie en politiek is van belang voor de relatie tussen Jodendom en kristendom. Het vroege kristendom is ontstaan binnen het Jodendom, en in een periode waarin het Jodendom op het religieuze, maar vooral op het politieke vlak overhoop ligt met de omringende Grieks-Romeinse wereld. Het kristendom stelt dus vanzelfsprekend ook de vraag naar de verhouding tussen religie en politiek. Bovendien ziet het zich uiteindelijk geconfronteerd met een Jodendom dat zich op bepaalde momenten in de geschiedenis uiterst partikularistisch opstelt. Vooral die laatste idee is in het kristelijke Westen blijven hangen: de Joodse idee van uitverkiezing en segregatie tegenover het kristelijke universalisme.

Die kristelijke opvatting heeft in het westen nogal wat impact gehad. De tweede lezing probeert dan ook in te gaan op het belang en de gevolgen van de aloude tegenstelling tussen Joden en kristenen door de eeuwen heen. Er worden vragen gesteld bij de rol van de kristelijke Kerk en het kristendom met betrekking tot de kruistochten, de middeleeuwse anti-Joodse tendenzen, de Jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog. Wat is de 'schuld' van de kristelijke Kerk en waarin heeft ze haar fundamenten verloochend? Wat is de betekenis van de eeuwenoude confrontatie tussen kristendom en Jodendom voor het huidige Palestijns-Joodse conflict?

Vanuit die vragen stelt zich opnieuw de meer algemene problematiek van de verhouding tussen godsdienst en politiek en de impact van religie in de wereldpolitiek. De relatie met tal van recente nationale en internationale conflicten is niet ver te zoeken.

Lut De Boel

Jodendom, Hellas en Rome. Een vruchtbaar spanningsveld. 15 november, 19-20 uur, Grote Aula, toegang gratis.

Joden en kristenen: vijanden of partners? 22 november, idem.

KULTUUR - Wie van schokkende films houdt, kan woensdag 14 november om 13.00 uur terecht in Studio 1. Het KULTUUR vertoont twee films van de Spaanse surrealistische cineast Luis Buñuel: *Un chien Andalou* en *L'age d'or*. "Het is een directe aanval op de gevestigde maatschappij," lezen wij in het jongste nummer van de *Campuskrant*. *Mensen, mensen*, waar gaat het naar toe met het katholieke etos van deze hoge instelling? Het lijfblad van de Katholieke Universiteit van Leuven maakt reclame voor subversiteiten op pellicule. Het hele project is bovendien een opzet van de door de Van Rompuy's zo geroemde *Kultuurkommissie*. Naar vertuidt staat volgende maand een nog niet vertoonde prent van Andy Warhol op het programma, met Emmy Vorlat en Ronny Dillemans in een gewaagde rol.

(Foto repro)

Omdat ik spaar voor mezelf. Maar tegelijk ook voor 'n beetje menselijker wereld.

Een boerderij voor mindervaliden... een centrum voor thuis bevallen... een recyclagebedrijf... Tientallen zinvolle initiatieven. Netwerk Vlaanderen helpt ze zelfbedruipend en zelfredzaam te worden. U helpt Netwerk helpen door te krekelsparen.

Uw spaargeld en de interesten blijven uw eigendom. Maar Netwerk ontvangt elk jaar een aanbrengvergoeding van 1%. Het ASLK-agentschap in uw buurt geeft u graag alle inlichtingen.

KREKELSPAREN ASLK

Vakature

De Algemene Vergadering van Kringraad zal op vrijdag 23 november overgaan tot de verkiezing van de volgende studentenvertegenwoordigers (m/v) voor het academiejaar 1990-91:

- 2 vertegenwoordigers voor de Onderwijsraad waarvan 1 uit de groep Biomedische Wetenschappen 1 uit de groep Humane Wetenschappen A (Economie, Rechten, Politieke en Sociale Wetenschappen, Psychologie en Pedagogie).
- 2 vertegenwoordigers voor de Interkulturele Kom-

missie voor Aggregatie (ICA), waarvan 1 behorende tot de groep Positieve of Biomedische Wetenschappen en 1 behorende tot de groep Humane Wetenschappen A of B.

Van de kandidaten (studenten aan de KUL) wordt enige interesse en ervaring binnen de hele onderwijsproblematiek verwacht. Voor de andere voorwaarden verwijzen we u naar Veto 2 van dit jaar (p. 2) of naar het secretariaat van Kringraad, 's Meiersstraat 5, enkel tijdens de namiddag.

De verkiezingen vinden plaats op de Algemene Vergadering van Kringraad op vrijdag 23 november om

19.00 u in de kongressaal van het Pauscollege. Kandidaturen hiervoor moeten binnen zijn ten laatste op woensdag 21 november om 17.00 u.

Alle sollicitaties dienen schriftelijk met CV, motivering en vermelding van de speciale ervaringen die voor Kringraad nuttig kunnen zijn, toe te komen op het secretariaat van Kringraad l.a.v. Victor Dries, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven. Personen die solliciteren dienen aanwezig te zijn op de Algemene Vergadering van Kringraad waarop de verkiezing plaatsvindt.

De AV van Sociale Raad zal op de vergadering van 17

november overgaan tot de verkiezing van 2 vertegenwoordigers voor de denkgroep "Vrouw en Universiteit" voor het jaar 1990-1991.

Van de kandidaten wordt enige interesse in de problematiek verwacht.

De verkiezing zal doorgaan op de Algemene Vergadering van Sociale Raad op vrijdag 17 november om 19 uur in de 's Meiersstraat 5. Kandidaturen moeten binnen zijn ten laatste op woensdag 15 november. Ze dienen, vergezeld van een CV en motivatie, gericht te worden aan Sociale Raad, l.a.v. Kris Hendrickx, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Horizontaal - 1 Arts voor geslachtsziekten 2 Nachtdier - Balkte 3 Wulps, wellustig - Edel metaal - Boom 4 Loot - Openbaar ministerie 5 Godsdienst - Open terras 6 Bloeiwijze - Voorzetsel 7 Zeegroediger - Vrouwelijk dier 8 Pers. voornaamwoord - Bergruimte - Plage, kwelle 9 Bamboestaketsel gebruikt bij de visvangst - Olm 10 Man met een bepaalde seksuele drang.

Vertikaal - 1 Zweeds nobelprijswinnaar letterkunde 2 Geheel van bouwgronden - Eikel 3 Muziekinstrument - Reeds - Dwarsmaat 4 Gestold vleesnat, drill - Nobelprijswinnaar fysiologie 5 69 cm. - Verstoteling 6 Wilde haver - Bestaat 7 Voornaam van een Noorse nobelprijswinnaars - Tepel 8 Familiedid - Sportmerk - Hoofddekseel 9 Plan, opvatting - Geladen deeltje 10 Bestemt, geschikt.

ZOEKERTJES

- Pieter Ghijsels, zou je me (via Veto) kunnen schrijven waar je nu op kot zit? Katrien Vanduffel REM.
- Gevonden: inspiratie squash-tornooi ma. 18 nov. Inschrijvingen in jouw klub.
- Frigo te koop (1500 fr.) Dagoberstr. 40. Bellen bij Luc of Ingrid.
- Let's get digital... op wo. avond 21 november 22.00 u. in Den Harlekijn. Klein maar dapper.
- Grote Konien biedt Kliene Konien nogmaals ekskuzes aan voor zinloos (pijnlijk) cynisme.
- Te koop: Arman-orgel P 500-2; klavieren + ritmebox (30.000 fr.) en mono-syntesizer Yen 5 x 1000 (5000 fr.). ☎ 091/60.00.15. of 60.62.32.

- Te koop: unieke Oilily-posters op aluminiumplaat, formaat 80-120 cm., 2500 fr./stuk, z.w. Piet, Pauscollege k. 111.
- Kamer te huur tijdens januari en februari wegens stage in het buitenland. F. Lintsstr. 49. Bellen na 18.00 u. bij Leen.
- Napoleon zoekt schipper om kostendelend van en naar Sint-Helena te varen. Audiëntie elke vr. voormiddag.
- Ja! Er zijn nog groentjes in Leuven! Rechtsstudent Zde kan groot alle 'bewusten' van harte! Vivagalev!!! BB.
- Peetvader Bram groet petekindjes Dominique, Nathalie, Ingrid, Peggy en Noëlle in 1ste kan rechten.
- Kamer te huur (meisjes). Ladeuzeplein, 025/37.18.59 of 056/64.41.04.
- Doopfuif van Germhistofie op 15 nov. vanaf 20.00 in 't Trifocentrum (metro 'Simonis') Ufsal, Vrijheidslaan 17, Brussel.
- Marlène zoekt jonge bok voor dolle pret, liefst met kaktus.
- Help! Ik wil dolgraag in het buitenland werken, maar ik heb de info-vergadering over de internationale sektor gemist. Wie wil mij de informatie doorgeven? Trui, Ravenstr. 80.
- Annelies De Doncker, ik heb je studentenkaart gevonden. Luc, Parkstraat 31.
- Mannelijke neus zoekt vrouwelijke neus om samen vele kleine neusjes te maken. Afspraak vrijdag in de Gnoergl.
- Would someone explain to me the basics of quantum physics? Possible Spanish/English exchange. Andrew Salgado, Schrijnmakersstr. 18, 20.12.70.
- Mijn vriend de gitaar, gitaarsels zonder notenleer! Gratis kennismakingsles 20 nov., 19.30 u. Mater Dei-inst. (St. Jacobseplein).
- Kleine Jan is dolgelukkig met het romantisch etentje samen met zijn meter Katrien want liefde is je partner voor haar spiegelbeeld willen ruilen.

- Wil er niemand een volledige lijst maken van Kas, en de hele tris Rara's en zo? Straks ga ik mezelf nog identificeren als Rukruk, terwijl die naam al bezet is. Bok.
- Verloren: bril in brilledeos op do. 7 nov. tussen 18.45-19.15 u. Weg Ladeuzeplein - Holiday Inn - Grote Markt. Marleen, M. Theresiastr. 76.
- Wie wil meijden en naar Turnhout tegen geringe betaling? Rita Verstrate, ☎ 014/41.05.84.
- Amnesty-schrijfvond, Brusselsestraat 226 woe. 15 nov. vanaf 20.30 u.
- KLJ(ST)ers in Leuven: zin in een kwis-avond? Dan hebben we iets voor jou op di. 13 nov. om 21.00 u. in de KLJ-centrale, Kapucijnenvoer 10. Be there!
- Scorpio fuift. Wo 15 nov., 22.00 u. in Belgisch Kongo. Be there.
- LBK verjaart op Prinsjesdag. Geeft ook feestje in de Gnoergl. Kom, lievelingen.
- Yasser, je bent lelijk, taktloos en dom, maar ik denk dat ik van je hou. Wil je me a.u.b. fysiek benaderen in de Gnoergl? Een kleine gazelle.
- Waar ik zit? Kun je dat niet 'toevallig' zelf te weten komen? Ik zou het proberen bij u als ik maar wat meer informatie had. Ririe.
- Pit roov sak: Edmuk-ices.
- Eric Bruggeman, saxofon gevonden. Ligt op M. Theresia-kollege. Bellen voor telefoon-nummer: 28.38.64.
- Ik heb een buro te veel. Bij mij af te halen: Nerviersstr. 59 (Martin).
- Lakker drefke en lakker wormke, knap masjien, lellek dier, vattigen hoend, vunzige draaibank en lelek boorkalberke... kwestie van mijn Nederlands wat op peil te houden.
- Te koop: Lenco kassetdeck. Brussel-sestr. 226, ☎ 20.11.10. Vragen naar Joske (Schoon Masjien).

- Catherine de schildpad: ik ben vollop aan het wachten (nog steeds). Bobbe (en ik ben geen konijn).
- Zes ontvreemde konijnen, Izegem en drie kilo mosselen per persoon: wie zin heeft mag het zeggen. Of trekt de kapper deze week aan het kortste eind, Tatoo?
- Triste temura mia, qué te haces de repente? (E. A. Poe).
- Leuvense volksdansgroep is op zoek naar dansers en muzikanten (buitenlandse optredens in het vooruitzicht). Info: Schapenstraat 13, bel Erwin of ☎ 02/759.97.45. (weekend).
- Gevonden bij Alma 2: 2 sleutels, opdruk "Luma Spain". Je krijgt ze terug bij De Clercq, Naamsestr. 102

- Te koop: Lenco kassetdeck. Brussel-sestr. 226, ☎ 20.11.10. Vragen naar Joske (Mooie Meid).
- De Shrink is elke vrijdag en zaterdag te huur voor prive-fuiven. Soepele en gunstige voorwaarden. Info in de Shrink, Tienstaend 115A of op ☎ 28.60.78 en ('s avonds) ☎ 20.21.50.
- Typen van alle teksten & vertalingen nl.-Engels-Spaans ☎ 23.54.76.
- Labrynt: Zaal te huur voor fuiven. Zeer gunstige voorwaarden. De eerste vijf organisatoren nov. krijgen een gratis bak bier. Voor inl. 016/25.55.67 of 20.76.41.
- Labrynt: vrouwenkaffee. Open wdo: 20u-02u Fuif: vrij-zat: 22u-04u. Labrynt, Visserstraat 2 te Leuven, 1ste verd. Tel. 016/20 76 41.
- Het Homo- en lesbienecentrum De Roze Drompel onthaalt ma & do 20-23u Amerikaan 3 (p/a JAC) ☎ 22.85.82. Kafee elke wo 21-01u Craendonck 27 (zijsr. Vismarkt).
- Kris Rosselle, Naamsesteenweg 130, 3001 Heverlee, 016/20.70.77. Typen v. teissen - laserprinter - inbinden - vertalingen.
- Stop! Fuif! Piep! ☎ 22.57.64! Muziek? Alles! Ambi! Doen!!!

STUDENTEN! BLOKKEN kunnen we niet in jullie plaats... je typewerk verzorgen wel!

Gebruik je tijd wel en geef uit handen wat kan: thesis, seminarievergadering, papier... Wij doen dit snel, goedkoop en vakkundig! Vreemde talen en tekens, formules en tabellen... alles kan... en met ervaring. 't Is ook vlakbij: tegenover ALMA II.

UNIVER cv
Edward Van Evenstraat 3
3000 LEUVEN
☎ 016/23.86.43

JO MEUWISSEN
Alle verhuur video-, klank- en lichtinstallaties voor fuiven en TD's
BARCOVISION: 5000 fr.
tel. 016/201.301

AGENDA

MAANDAG

20.00 u **FILM** Frankrijk in de jaren 20: L'Atlantide (Jacques Feyder, 1921), in 't Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

20.00 u **KONCERT** Het Nieuw Belgisch Kamerorkest met solist Manu Mellaerts, olv Jan Caeyers, brengt werk van o.a. Joseph Haydn (naar aanleiding van hun vijftigjar bestaan), in Aula Pieter De Somer, ink. 250-550.

21.00 u **FILM** Le Soupirant van Pierre Eloi, uit 1962, ingeleid door Dirk Lauwaert, in Stuc, ink. 100/130, org. Stuc.

DINSDAG

20.00 u **FILM** Frankrijk in de jaren 20: L'Atlantide (Jacques Feyder, 1921), in 't Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

20.00 u **LEZING** Aspecten van de muziekgeschiedenis: het spanningsveld tussen (beroeps)muzikant en burger (muziekiefhebbers) en de weerslag ervan op de muziek en het muziekleven, in Oratorienhof, Mechelsestr. 111, org. Masereelfonds Leuven.

20.00 u **VIDEO** 'My Lai' over een Amerikaanse massamoord in een Vietnamese dorp tijdens de oorlog in Vietnam tussen 1964 en 1975, in Aud. Vesalius, org. MLB.

20.30 u **FILM** 'Francisca', De Oliveira's meesterwerk over een ongenadige en noodlottige liefde, over passie, obsessie en fataliteit, in Stuc, ink. 100/130, org. Stuc.

20.30 u **OPTREDEN** 'Zingen, dat is leven' door Willem Vermandere, in Aud. Minnepoort, ink. 250/360, org. CC Leuven.

23.30 u **FILM** Chronik der Anna Magdalena Bach van Jean-Marie Straub uit 1968, in Stuc, ink. 100/130, org. Stuc.

WOENSDAG

00.00 u **SPORT** Studentenmaraton tussen Leuven en Mechelen, voor meer info en vertrekijden zie de speciale Maratonkrant, org. Sportraad.

13.00 u **KULTUUR** Twee films van Luis Buñuel: 'Un Chien Andalou' (Frankrijk, 1929, 17 min.) en 'L'Age d'or' (1930, 80 min.), in Studio 1, ink. gratis, org. Stuc/Kultuurkommissie.

20.00 u **FILM** Japan in de jaren 30: Osaka Elegy van Mizoguchi Kenji uit 1936, in Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

20.15 u **KONCERT** Concert van de vier verschillende Universitaire Muziekensembles, in de aula Maxima.

20.30 u **AKTIE** Brieffschrijfvond voor Amnesty International, in Brusselsestraat 226, Leuven.

DONDERDAG

20.00 u **FILM** Japan in de jaren 30: Osaka Elegy van Mizoguchi Kenji uit 1936, in Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

20.30 u **DANS** Quarere, van Mal Pelo, eerder al te zien op Klapstuk 89, in Stuc, org. Stuc.

23.00 u **KONCERT** The Daffodils, in Belgisch Congo, org. Danceteria Belgisch Congo.

VRIJDAG

20.00 u **FILM** Japan in de jaren 30: Osaka Elegy van Mizoguchi Kenji uit 1936, in Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

20.30 u **FILM** Chronik der Anna Magdalena Bach van Jean-Marie Straub uit 1968, in Stuc, ink. 100/130, org. Stuc.

ZATERDAG

10.00 u **TOCHT** Het racistisch verleden van België, zijn koningen en zijn generale, een zoek-, bezoek- en speurtocht naar de achtergronden van het koloniaal verleden van België, samenkomst aan het station, org. Rode Jeugd.

14.00 u **FILM** Le soulier de satin van Luis Buñuel, een film van acht uren, over twee geliefden die gescheiden raken, eentje komt in Afrika terecht, eentje in Amerika, in Stuc, ink. 220/300, org. Stuc.

20.00 u **FILM** Japan in de jaren 30: Osaka Elegy van Mizoguchi Kenji uit 1936, in Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

ZONDAG

15.00 u **TEATER** De Magische Trommel door Teater Pepijn, een productie waarin teater, goochelen, zang en poppenspel tot een geheel verwerkt zijn, in Aud. Minnepoort, ink. 100/150, org. CC Leuven.

20.00 u **FILM** Japan in de jaren 30: Osaka Elegy van Mizoguchi Kenji uit 1936, in Studioke, ink. 100/125, org. DAF.

ALFA-KLIO-MECENAS
☎ 12/11 om 23.00: Dooptuif, in zaal Albatros, Vismarkt.

APOLLOON
☎ 12/11 om 20.00: Presidiumvergadering, in Apolloonsekretariaat. ☎ 13/11: Kantus van 2de kan L.O., in de Spuyte. ☎ 14/11: Jeneveravond, in Wink-Zak.

BIOS
☎ 17/11 om 9.30: Natuurbeheeravond in de Doole Bemde (Heverlee), samenkomst aan het station (met fiets).

EOOS
☎ 12/11 om 20.00: Presidiumvergadering, in Permanentie. ☎ 14/11 om 19.45: Doop, in MSI. ☎ 14/11 om 22.00: Dooptuif, in Albatros.

LBK
☎ 12/11: Palm- en smartlappenavond, in de Gnoergl.

PSYCHOLOGISCHE KRING
☎ 12/11 om 21.00: Klassieke avond, in de Shrink. ☎ 15/11 om 21.00: Snobavond, in de Shrink. ☎ 19/11 om 21.00: Raad van beheer van de vzw Psychologie, in Kringkloak.

"Pacifisme is een lukse voor Westerlingen"

Afgelopen week organiseerde de Liga voor Mensenrechten een ontmoeting met Hélène Passtoors, naar aanleiding van de veertigste verjaardag van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Passtoors zat, tijdens het bewind van Botha, drie jaar lang in verschillende Zuid-Afrikaanse gevangnissen, op beschuldiging van hoogverraad. Haar ex-man Klaas de Jonge kwam onder druk van de Nederlandse regering al veel vlugger vrij. Vandaag zit ze in Brussel op het ANC-kantoor, in afwachting van een mogelijke terugkeer naar Zuid-Afrika. Passtoors had het in Gent over haar persoonlijke ervaringen en over de recente evolutie in Zuid-Afrika. Achteraf had Veto een gesprek met haar.

Veto: *Er beweegt de laatste tijd heel wat in Zuid-Afrika. Is met het legaliseren van het ANC nu ook uw ballingschap opgeheven?*

Passtoors: «Het ANC is geen illegale partij meer, maar dat betekent niet noodzakelijk dat alle ballingen vrij kunnen terugkomen. De terugkomst moet gepaard gaan met een amnestie maatregel. Ieder geval wordt door de Zuid-Afrikaanse regering afzonderlijk bestudeerd en behandeld. Zo hebben ze elke verbanning een

was er bijna een akkoord tot stand gekomen om mij uit te wisselen. Maar dat is jammer genoeg nooit helemaal rond gekomen. Integendeel, mijn gevangenskondities werden grondig verzaamd. Uiteindelijk is Tindemans toch boos geworden en heeft hij drie diplomaten uitgewezen. Vanaf dat moment kwam er schot in de zaak. Die openlijke agressieve diplomatie had blijkbaar veel meer succes: druk is nodig.»

Veto: *Op het moment dat de anti-apartheids-*

onder alle Zuid-Afrikanen. Wij eisen immers een minimaal fatsoenlijk bestaan voor elke Zuid-Afrikaan: de gehele bevolking moet worden gevoed. Dat is toch elementair, daarvoor moet de term 'socialisme' niet worden gebruikt.»

«Maar de Zuid-Afrikaanse economie is momenteel één grote puinhoop. Alvorens er van een herverdeling sprake kan zijn, moet de economie eerst groeien. Er moet een totaal nieuwe investeringspolitiek komen: nationalisering van multinationale monopolies, banken en hele luiken van 's lands economie. Zo zou de staat alle mijnenrechten moeten bezitten, produktieartikelen aangaan met andere landen om zo de prijzen te matigen, de rol van de vakbonden herdefiniëren... De staatssector is heel belangrijk op het sociaal-economische vlak.»

Veto: *De vrijlating van ANC-leider Nelson Mandela betekent een politieke stroomversnelling voor Zuid-Afrika. Heeft u vertrouwen in Mandela als leider?*

formulier toegestuurd waarop we moeten vermelden voor welke misdaad wij een vrijstelling van vervolging wensen, en waarom we denken dat het een politiek gemotiveerde misdaad is. Ze willen met andere woorden een schuldbekentenis. Ik kan toch moeilijk neerschrijven bij welke activiteiten ik betrokken was. Dus enkel als mijn vonnis wordt opgeschort en ik een vrijstelling bekom, kan ik terug naar Zuid-Afrika.»

«Het rare van de hele kwestie is dat ik intussen door de universiteit van Pretoria ben uitgenodigd, terwijl de Afrikaners heel goed weten dat ik, eenmaal terug in Zuid-Afrika, de keuze heb tussen de ambassade of de gevangenis.»

Veto: *Tijdens uw gevangenschap in Zuid-Afrika, en in andere vergelijkbare gevallen, huldigt België de 'stille diplomatie'. Nochtans heeft Tindemans indertijd, evenmin als zijn opvolgers, met dat buitenlandse beleid veel succes geboekt.*

Passtoors: «Ik kan natuurlijk alleen over mijn eigen geval oordelen. Ik heb de indruk dat Tindemans zijn dossier slecht kende. In mijn geval heeft hij met de Zuid-Afrikaanse regering een akkoord gesloten over mijn hoofd heen. Ik was het daar overigens helemaal niet mee eens. Bovendien heeft Tindemans me gevraagd mijn mensenrechten, mijn constitutionele rechten weg te tekennen. Gelukkig is Marc Eyskens toen ter hulp gekomen.»

«Het is natuurlijk niet gemakkelijk precies te zeggen wat het effect is van stille diplomatie voor het buitenlandse beleid. Dat is een moeilijke vraag. Ik zit hier tenslotte in m'n ANC-kantoor in Brussel. Laten we zeggen: het kan krachtiger. Die stille diplomatie heeft in mijn geval duidelijk niet gewerkt. Begin 1988

beweging als oppositie erkend en de eisen van het ANC ingewilligd zijn, houdt het ANC dan op te bestaan of heeft het de ambitie verder te leven als politieke partij?

Passtoors: «Op dit moment is het ANC nog steeds een bevrijdingsbeweging. Wat daarna zal gebeuren is allesbehalve duidelijk. Het ANC is nu in alliantie met de Kommunistische Partij, die zich dus wel als politieke partij lanceert. Als je gaat stemmen, heb je niet de keuze tussen de KP en het ANC: beide staan op hetzelfde niveau. Ik weet totaal niet hoe het verder zal gaan, misschien komt er wel een soort van partij van nationale eenheid.»

Veto: *Wat moeten we ons dan bij het ANC als politieke partij voorstellen? De basisidee van het ANC is een multiraciaal Zuid-Afrika. Op sociaal-economisch vlak wordt er gestreefd naar een vaag socialisme. Hoe wordt daar concreet gestalte aan gegeven? Bestaat er een Afrikaans alternatief voor het falende Oost-Europese socialisme?*

Passtoors: «De eerste eis van het ANC is een grondwettelijke vergadering gekozen op basis van het algemeen stemrecht: *One man, one vote*. Elke Zuid-Afrikaan moet het recht op zelfbeschikking hebben. Partijen waarvan het programma een racistische inslag heeft, moeten worden uitgesloten. We willen een democratisch Zuid-Afrika waar huidskleur geen rol meer speelt. Ondertussen moet er wel een overgangsregering komen die de huidige grondwet opschort. Het probleem is echter dat het huidige regime nog helemaal niet klaar is om afstand te doen van de macht.»

«In zijn sociaal-economische doelstellingen is het ANC eerder pragmatisch. Eerst en vooral wil men een herverdeling van de rijkdommen

Passtoors: «Heel veel vertrouwen. Hij is een symbool van verzet, een inspiratiebron om door te gaan: in die zin is hij een held. De emotionele band met z'n volk is groot. Momenteel is Mandela eigenlijk al één van de topfiguren in de Zuid-Afrikaanse politiek. Indien zijn gezondheid het toelaat wordt hij waarschijnlijk binnenkort voorzitter van het ANC.»

Veto: *Nochtans dreigt de 'affaire Winnie Mandela' (haar lijfwachten vermoorden al dan niet met haar medeweten 'Stompie', een zwarte jongen) het ANC natuurlijk wel in een slecht daglicht te stellen. In welke mate heeft die hele zaak het ANC nu schade berokkend?*

Passtoors: «De hele zaak is een groot probleem voor het ANC. Maar deze ene misstap – als daar sprake van kan zijn, er is tenslotte nog niks bewezen – moet worden bijgelegd binnen het ANC. Tenslotte heeft zij niet gevraagd om boegbeeld te worden van het ANC: ze is toevallig verliefd geworden op één van de grote leiders van die organisatie. Gedurende de 27 jaar dat haar man gevangene was, is ze zich altijd tegen het regime blijven verzetten: ze is onder huisarrest geweest, ze is verbannen geweest, ze was sociaal werkster en heeft sociale diensten helpen opbouwen. Ze heeft zich altijd ten volle ingezet en teruggevochten.»

«De dingen die nu gebeurd zijn en haar in een kwaad daglicht hebben geplaatst, passen helemaal niet bij haar persoonlijkheid. Er zijn trouwens in de hele affaire verschillende elementen waar een reukje aan zit. Op zeker moment heeft Winnie het contact met haar lijfwachten verloren. Bovendien was het zogenaamde voetbalteam sterk geïnflitreed door de politie. Het moment om iets tegen Winnie en het ANC te ondernemen was dan ook bijzonder goed uitgekozen. Degene die besloten heeft haar te vervolgen is overigens gekend als een echte nazi.»

«Al met al blijft het heel onduidelijk in welke mate Winnie betrokken was bij de dood van Stompie. Ik zeg niet dat er niets gebeurd is, ik weet het niet. Maar één ding is zeker: de hele zaak valt niet te rijmen met haar persoonlijkheid en met de manier waarop ze zich altijd heeft opgesteld. Haar proces is momenteel uitgesteld tot in januari. Ze zal dan vervolgd worden voor opzettelijke slagen en verwondingen en voor medeplichtigheid aan kidnaping.»

Veto: *Niet iedereen staat in Zuid-Afrika te springen om De Klerks hervormingen. Dreigt hij de controle over het extreem-rechte, conservatieve gedeelte van de blanke bevolking niet te verliezen?*

Passtoors: «De situatie is erg kompleks. Niet alle blanken zijn nog voorstander van het Apartheidsregime. In wezen is het Apartheidsregime gebaseerd op de emancipatie van de kleine blanke boer, de Afrikaner. Ook de huidige extreem-rechte Afrikaner Weerstandsbeweging rekruteert vooral in die middens, onder de kleine grondbezitters, niet onder de rijkere burgerij. Mandela verzet zich trouwens tegen het beeld dat bestaat over de problemen in Zuid-Afrika als louter een rassenprobleem. Natuurlijk is het ook voor een stuk een sociaal probleem, een klassenprobleem. De kleine boeren genieten nu van een aantal voorrechten, alleen op basis van hun blank-zijn, niet op basis van hun sociale positie. Ze zijn nu bang dat ze alleen maar te verliezen hebben bij een afbouw van het Apartheidsstelsel. Op dit moment is zeker dat deel van de bevolking nog niet voorbereid op een totale ommekeer. Hoe sterk die stroming is, is moeilijk in te schatten, net zoals ik niet kan zeggen hoe de situatie zal evolueren, hoe explosief die kan worden.»

Veto: *Het ANC is gegroeid als een 'terroristische' organisatie die bereid was haar eisen met de wapens af te dwingen. Op dit moment ziet men meer heil in de dialoog. U bent ook zelf als een terroriste afgeschilderd.*

Passtoors: «Ik ben ooit zelf ook pacifist geweest. Maar pacifist zijn is een Westerse lukse die je je in andere landen vaak niet kan veroorloven. Als iedere eis tot rechtvaardigheid met geweren wordt beantwoord, dan ben je wel verplicht om ook naar harde middelen te grijpen. Die dreiging is een vorm van zelfverdediging. Pacifist zijn is goed als bewustwording. Overigens is terrorisme een moeilijke begrip: voor de één ben je een vrijheidsstrijder, voor de ander een verrader.»

Mieke Janssens

Janet al 19 dagen uitgewezen. Kwasi wordt vervolgd.

(Foto Hielke Grootendorst)